

Työterveyslaitos

Rakennusalan työterveyshuollon kattavuus, sisältö ja toteutuminen

Loppuraportti
31.12.2010

Työterveyslaitos
Minna Savinainen, Panu Oksa,
Merja Perkiö-Mäkelä, Marja Viluksela

SISÄLTÖ

1 TAUSTA.....	3
2 TAVOITTEET.....	5
3 AINEISTO JA MENETELMÄT	6
4 TULOKSET	8
4.1 Vastaajaryhmien tulokset.....	9
4.1.1 Rakennusalan toimipaikkojen tulokset.....	9
4.1.2 Työterveyshuoltojen tulokset	14
4.1.3 Rakennustyöntekijöiden tulokset.....	16
4.2 Rakennusalan työterveyshuollon erityisyys.....	20
4.3 Työterveyskortti	22
5 POHDINTA JA YHTEENVETO	29
6 LÄHTEET	34

LIITTEET

- Liite 1: Valtioneuvoston asetus työterveyskortista Vna (1176/2006), malli työterveyskortista
- Liite 2 Kyselylomake rakennusalan toimipaikoille (suomi, ruotsi)
- Liite 3 Kyselylomake työterveysasemille
- Liite 4 Kyselylomake työterveyshoitajille
- Liite 5 Työ ja terveys Suomessa 2009 rakennustyöntekijöiden puhelinhaastatteluun mukaan otetut toimialat ja ammatit
- Liite 6 Työterveyskorttiin liittyvät kysymykset rakennustyöntekijöille Työ ja terveys 2009 haastattelututkimuksessa

1 Tausta

Rakennusala on hyvin haasteellinen muuttuvine työympäristöineen ja työolosuhteineen työterveyden ja -turvallisuuden kannalta. Työ ja terveys -haastattelututkimuksen mukaan rakennusalalla työterveyshuollon kattavuus palkansaajilla on ollut alhaisin muihin toimialoihin verrattuna (vuonna 2009 työterveyshuolto oli järjestetty 87 % kun vastaava osuus useimmilla aloilla on 94–99 %) (Perkiö-Mäkelä ym., 2010).

Syyt tähän ovat olleet hyvin moninaisia. Osasyynä voi olla se, että työnantajilla ei ole aina riittävästi tietoa työterveyshuollon järjestämisvelvollisuudestaan tai sitten lainsäädäntöä ei syystä tai toisesta vain haluta noudattaa. Rakennusalalla toimii tyypillisesti paljon pienyrityksiä ja omakotirakentajia, jotka eivät tiedä työnantajan velvoitteista, vaikka tiedottamista on lisätty vuosien mittaan. Työterveyshuollon järjestämistä hankaloittaa alalle myös hyvin tyypilliset määräaikaikaiset ja joskus hyvinkin lyhyet työsuhteet. (STM:n selvityksiä 27, 2006.)

Rakennusalalla työllisten lukumäärä on kasvanut viime vuodet. Vuonna 2008 ala työllisti 184 000 työntekijää, mikä on 7,3 % työllisestä työvoimastamme. Rakennus-tuotannon arvo vuonna 2008 oli 29,5 miljardia euroa ja rakennusinvestointien osuus 13 % bruttokansantuotteesta (Tilastokeskus, VTT, RTE). Rakentamisen määrän kehitys on ollut erityisesti korjausrakentamisen kasvua. Talouden taantuma vuonna 2009 vaikutti tuotantolukuihin ja heikensi työllisyyttä.

Rakennusala on perinteisesti ollut hyvin miesvaltainen ja naisia alalla onkin vain 7 %. Ikärakenteeltaan rakennusala poikkeaa monista muista aloista, sillä 55 -vuotiaita ja vanhempia alalla on keskimääräistä vähemmän, kun taas nuoria, alle 25 -vuotiaita alalla on muita aloja enemmän. Alalla työskentelee myös ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä varsin paljon. Viime vuonna tehdyn Rakennusteollisuus Rt ry:n (2010) jäsenkyselyn mukaan ulkomaalaisten osuus oli koko maassa noin 15 % talonrakennustyömaiden työvoimasta.

Rakennusalan yritykset muodostavat noin 13 % kaikista Suomen yrityksistä. Rakennusalan yritykset ovat yleensä pieniä, mikroyrityksiä, jotka työllistävät alle viisi työntekijää (87 %) Muista toimialoista poiketen rakentamisen toimialalla on suuria, yli 250 työntekijää työllistäviä yrityksiä vain murto-osa, mikä on puolet vähemmän kuin muilla toimialoilla (0,08 % vs. 0,18 %, vastaavasti). Alle viiden hengen yrityksissä olevat rakennusalan työntekijät muodostavat neljänneksen kaikista rakentamisen toimialalla työskentelevistä työntekijöistä. (Tilastokeskus, 2010.)

Rakennusala poikkeaa toimintaympäristöltään muista toimialoista. Rakennusalan työtä on luonnehdittu dynaamiseksi, liikkuvaksi ja osin vaaralliseksi. Työtapaturma-riskin lisäksi rakennustyössä altistutaan melulle, erilaisille pölyille, lämpötilan ja

sääolosuhteiden vaihtelulle sekä tietyissä työtehtävissä haitallisille kemiallisille yhdisteille. Huonoon ergonomiaan liittyvät ongelmat aiheuttavat runsaasti sairauspoissaoloja ja heikentävät työkykyä. Tyytymättömyyttä rakennustyöntekijöillä aiheuttaa muun muassa työmatkat ja työsuhteen jatkuvuus. Lisäksi työn pakkotahtisuus tai kiire haittaa kolmasosaa rakennusalalla työskentelevistä (Rytkönen ym. 2005).

Tuoreimman Työ- ja terveys Suomessa (2010) selvityksen mukaan suurin osa rakennusalalla työskentelevistä (88 %) on tyytyväinen työhönsä ja kokee työilmapiirin vapaaksi ja mukavaksi (87 %). Työolojen haittapuolena vastaajat pitävät edelleen työn ruumiillista rasittavuutta, pölyisyyttä, kylmyyttä, vetoa ja riittämätöntä valaistusta. (Perkiö-Mäkelä ym. 2010.)

Tärkeimpiä haasteita rakennusalan työterveyshuollossa on ollut jo kauan työterveyshuollon kattavuuden lisääminen etenkin pienten yritysten osalta. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmässä päätettiin 1999 perustaa Rakennusalan työterveyshuollon seurantarekisteri kattavuuden parantamiseksi (Rakennusalan työterveyshuollon tason ja kattavuuden parantamista selvittäneen työryhmän muistio. STM Työryhmämuistioita 1999:18). Tämä "Raketti- rekisteri" perustettiin LEL Työeläkekassan (nykyisen Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera) yhteyteen vuonna 2002, tekemällä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelain 2 d § muutos mahdollistamaan Raketti toiminta (1004/2000). Vuoden 2007 alusta voimaan tullut uusi työeläkelainsäädäntö teki Raketti-toiminnan mahdottomaksi Eteran yhteydessä ja rekisterin jatkoa pohdittiin STM työryhmässä "Rakennusalan terveystarkastusten seurantarekisteri" (STM Selvityksiä 2006:27). Työryhmä päätyi tämänkaltaisen rekisteritoiminnan lopettamiseen. Päätökseen vaikutti lähinnä vaikeus tunnistaa ja koota rekisteriin rakennusalalla toimivat työntekijät. Asiaan rakennusalan työterveyshuollon kattavuuden lisäämistä pidettiin kuitenkin tärkeänä ja työryhmä teki kaksi ehdotusta:

- "Työryhmä ehdottaa, että rakennusalan lakisääteisten terveystarkastusten seurantaa ja toteuttamista varten otetaan käyttöön säädöspohjainen tai sopimukseen perustuva henkilökohtainen työterveyskortti."
- "Työryhmä ehdottaa edelleen, että rakennusalan työterveyshuollon toteutumis- ta, sisältöä ja kattavuutta seurataan työnantaja- ja työntekijätasolla sosiaali- ja terveysministeriön Työterveyshuollon neuvottelukunnan toimesta"

Ensimmäinen ehdotus toteutui pikavauhdilla. Valtioneuvoston asetus 1176/2006, työntekijöiden työterveyskortista rakennustyössä, teki työterveyskortin pakolliseksi vuoden 2007 alusta. (Liite 1) Toista ehdotusta rakennusalan työterveyshuollon toteutumisen seurantaa mietittiin STM Työterveyshuollon neuvottelukunnassa ja kehittämis- ja seurantajaostossa. Asiantuntijasuositusten perusteella päädyttiin liittämään perusseuranta (työntekijöitä koskien) osaksi Työterveyslaitoksen olemassa

olevia aktiiveja seurantoja (Työ ja terveys Suomessa katsaus). Työterveyslaitos teki tutkimussuunnitelman selvityksen toteuttamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi hankkeelle rahoituksen vuonna 2009 osana Työterveys 2015 hankekokonaisuutta.

Työ ja terveys Suomessa -tutkimus kartoittaa Suomen työikäisen väestön työtä ja terveyttä kolmen vuoden välein. Vuonna 2009 tehdyssä puhelinhaastattelussa otettiin mukaan suurempi otos rakentamisen toimialalla työskenteleviä työntekijöitä kuin aikaisempina vuosina, koska haluttiin vastata työryhmän asettamiin haasteisiin. Tutkimussuunnitelmaan sisällytettiin kysely työterveyshuolloille työterveyshuollon sisällön kartoittamiseksi ja rakennusyrittäjille erityisesti työterveyskortin käytön ja merkityksen arvioimiseksi sekä työterveyshuollon kattavuuden ja sisällön kysymiseksi yrityksen näkökulmasta.

2 Tavoitteet

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää rakennusalan työterveyshuollon kattavuutta, sisältöä ja toteutumista sekä työterveyskortin käyttöä rakennusalan toimipaikkojen, työterveyshuoltojen ja rakennustyöntekijöiden kannalta.

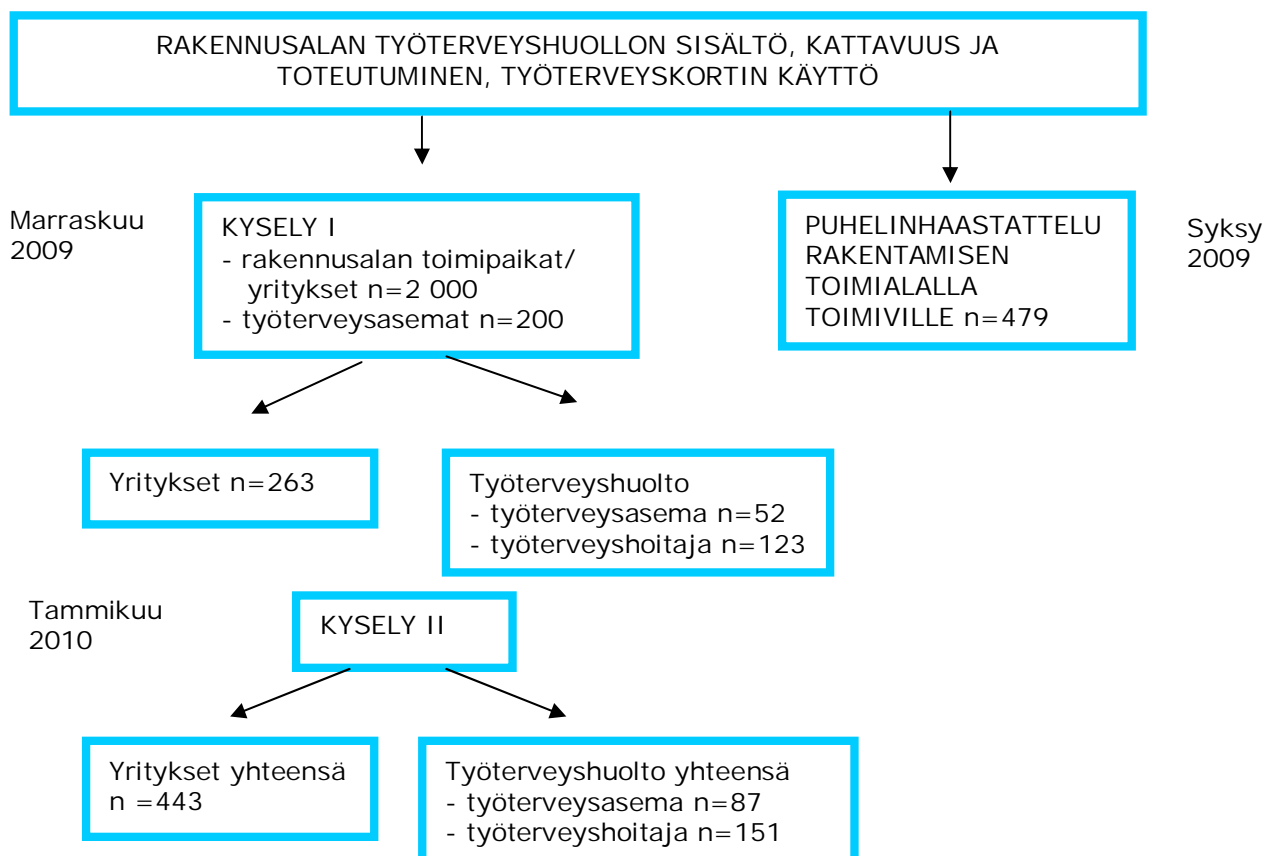
Rakennustyöntekijöiden osalta tutkimus tehtiin Työ ja terveys Suomessa haastattelututkimuksen yhteydessä. Työ ja terveys Suomessa 2009 katsauksen tavoitteena on kuvata työolo- ja työterveystilannetta Suomessa 20–64-vuotiaiden palkansaajien ja yrittäjien näkökulmasta. Tässä raportissa käsittelemme ko. katsaukseen liittyen vain rakentamisen toimialalla työskenteleviä työntekijöitä ja lähinnä heidän työterveyshuoltoon liittyviä asioita. Rakennustyöntekijöille tehdyn puhelinhaastattelun tavoitteena oli selvittää työterveyshuollon piiriin kuulumisesta ja kuinka hyvin työterveyskortista tiedetään sekä mitkä ovat sen hyvät ja huonot puolet.

Yrityksille lähetetyn kyselyn tavoitteena oli selvittää yrityksen ostaman työterveyshuollon sisältöä, työterveyshuoltotoimintaa sekä työterveyskortin yleisyyttä, käyttöä ja sen merkitystä.

Työterveyshuolloille lähetetyn kyselyn tavoitteena oli selvittää rakennusyrittäjissä toteutettavan työterveyshuollon sisältöä ja erityispiirteitä suhteessa muihin toimialoihin sekä työterveyshuoltotoimintaa ja työterveyskortin käyttöä.

3 Aineisto ja menetelmät

Tutkimusaineisto koostuu kolmesta osiosta: rakennusalan toimipaikkojen ja työterveyshuoltojen kyselyistä sekä Työ ja terveys haastattelututkimuksen yhteydessä toteutetusta rakennustyöntekijöiden puhelinhaastatteluista työterveyshuoltoon ja työterveyskorttiin liittyvien kysymysten osalta. Tutkimusasetelma on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1 Tutkimusasetelma

Yritykset

Rakennusalan työterveyshuollon toteutumista yritystasolla selvitettiin poimimalla Tilastokeskuksen ylläpitämästä yritysrekisteristä 2 000 rakennusalan yritystä, ositettuna yritysukseen mukaan. Pieniä, alle 5 henkilön yrityksiä otoksessa oli 49.8 % (995 kpl), 5-19 henkilön yrityksiä 32.5 % (650 kpl), 20–99 henkilön yrityksiä 16 % (320 kpl) ja yli 100 henkilön yrityksiä 1.8 % (35 kpl).

Otannassa huomioitiin rakentamisen toimialalta maalaus-, sähkö-, maanrakennus-, sekä monialayritykset. Kysely lähetettiin yrityksen työsuojelupäällikölle tai toimipaikan vastaavalle johtajalle. Kyselyn pystyi täyttämään joko paperilomakkeella (suomi ja /tai ruotsi) tai sähköisesti (Digium -kysely). Kysely oli pääasiassa

strukturoitu, mutta se sisälsi myös kolme avointa kysymystä, jotka liittyivät rakennusalan työterveyshuollon erityispiirteisiin, työterveyskortin hyviin ja huonoihin puoliin. (Liite 2)

Ensimmäisellä kierroksella (marraskuu 2009) saatiin 263 vastausta, jonka vuoksi tehtiin karhukysely tammikuussa 2010. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 443 yrityksen edustajaa (vastausprosentti 23 %). Yrityksistä 71:n osoite oli tuntematon tai muuttunut tai yritys ei kuulunut kohde-ryhmään. Lisäksi 8 yritystä oli ulkomaalaisomistuksessa.

Työterveyshuollot

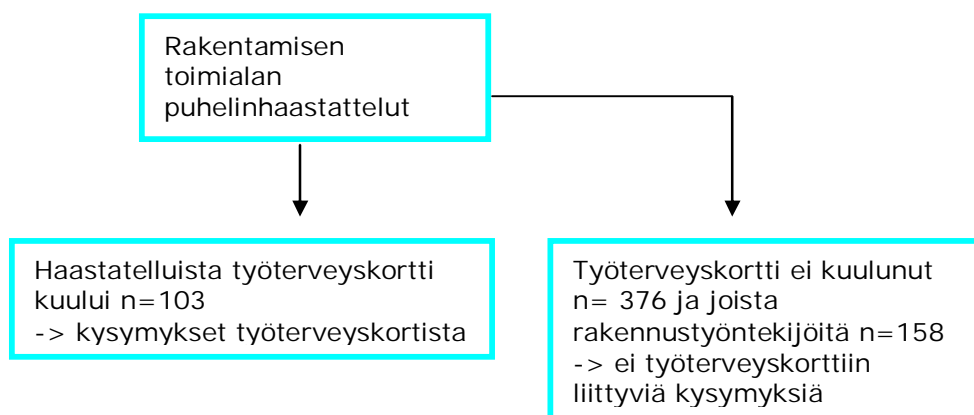
Suomen noin 700 työterveyshuoltoasemista poimittiin 200 työterveysasemaa ositetulla otannalla suhteutettuna eri palvelutuotantotapojen mukaan (pois lukien yritysten omat työterveyshuoltoasemat) ja satunnaistamalla maantieteellisesti. Kyselyitä oli kaksi, joista toinen liittyi työterveysaseman perustietoihin ja siihen vastasi vain työterveysaseman vastaava hoitaja (n=200). Toinen kysely sisälsi työterveyshuollon toimintaan liittyviä kysymyksiä ja siihen vastasivat vain ne työterveyshoitajat, joilla oli asiakkainaan rakennusalan toimipaikkoja. Työterveyshuoltoasemien yhteystiedot saatiin Työterveyshuolto Suomessa -katsausta varten kerätystä työterveyshuoltoasemien tietokannasta.

Ensimmäisellä kierroksella (marraskuu 2009) saatiin 52 työterveysaseman vastausta ja 123 työterveyshuoltotoimintaa koskevan kyselyn vastausta, jonka vuoksi tehtiin karhukysely tammikuussa 2010. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 87 työterveysaseman vastaavaa hoitajaa (vastausprosentti 44,2 %) ja 151 työterveyshoitajaa. Työterveyshoitajien osalta vastausprosenttia ei pystytä laskemaan, koska heidän kokonaislukumääränsä otantaan valikoituneilla asemilla ei ole tiedossa. Työterveysasemista kolme oli sellaista, jotka olivat muuttaneet tai heidän asiakkainaan ei ollut rakennusalan toimipaikkoja. (Kyselylomake liitteenä, Liite 3)

Rakennustyöntekijät

Työ ja terveys Suomessa 2009 puhelinhaastatteluun otettiin mukaan enemmän rakentamisen toimialalla (TOL 2002, TOL 45) toimivia kuin aikaisempina vuosina. Näistä haastatelluista lisäkysymykset osoitettiin niille, jotka täyttivät työterveyskorttilain piiriin kuuluvat kriteerit (vuoden 2001 Ammattiluokituksen mukaan luokat 712, 713, 714, 9312 ja 9313). (Toimialaluokitus 2002 ja Ammattiluokitus 2001 liitteenä, Liite 4) Lisäksi poissulkukriteerinä oli kunnan palveluksessa olevat rakennustyöntekijät.

Puhelinhaastatteluun osallistui 479 työntekijää, joista osa oli yrittäjiä ja toimihenkilöitä. Rakennustyöntekijöille esitettiin samat kysymykset kuin muidenkin toimialojen edustajille, mutta niiden lisäksi heille esitettiin työterveyskorttiin liittyviä kysymyksiä. Kaikille rakentajille lakisääteinen työterveyskortti ei kuulu. Tässä raportissa verrataan työterveyskortin piiriin kuuluvien ja kuulumattomien rakennustyöntekijöiden työterveyshuoltoon liittyviä tuloksia keskenään ja esitetään vain työterveyskortin piiriin kuuluvien rakennustyöntekijöiden tuloksia työterveyskortin osalta. Haastattelun toimialakohtaiset tulokset on esitetty Työ ja terveys Suomessa 2009 -kirjassa (Kauppinen ym., 2010) sekä -taulukkoraportissa (Perkiö-Mäkelä ym., 2010). (Työterveyskorttiin liittyvät kysymykset liitteenä, Liite 5)

Kuva 2 Työ ja terveys Suomessa 2009 haastattelussa mukana olleet rakennustyöntekijät ja heidän jakautumisensa työterveyskortin piiriin kuulumisen mukaan

Tulokset esitetään pääasiallisesti deskriptiivisesti aineiston jakaumina. Rakennusyrityksille tarkoitetun kyselyn tuloksissa on käytetty painokertoimia, koska aineistossa suuret yritykset olivat yliedustettuina. Ryhmien välisien erojen tarkasteluun käytetään χ^2 - testiä. Tilastolliset analyysit tehtiin SPSS 15.0 -ohjelmalla. Tulosta pidetään tilastollisesti merkitsevä, jos $p \leq ,05$.

4 Tulokset

Tässä luvussa esitetään rakennusalan toimipaikkojen, työterveyshuoltojen ja rakennustyöntekijöiden tulokset. Aluksi esitetään kunkin vastaajaryhmän taustatiedot ja omien kysymysten tulokset ja lopuksi vastaukset kaikille yhteisiin kysymyksiin, jotta pystytään vertaamaan eri tahojen tuloksia keskenään.

4.1 Vastaajaryhmien tulokset

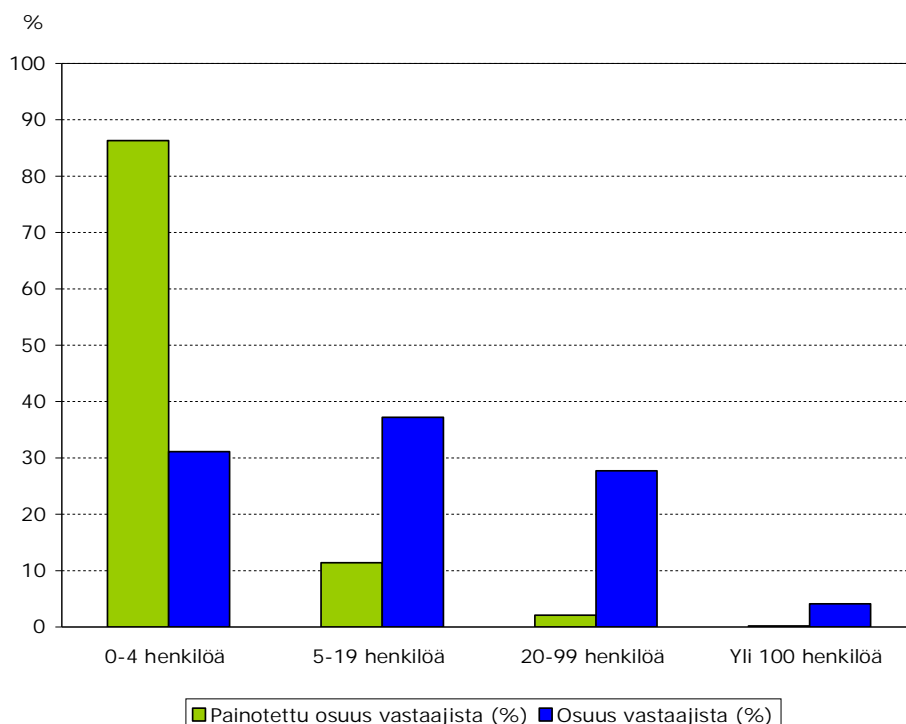
4.1.1 Rakennusalan toimipaikkojen tulokset

Toimipaikan koko ja toiminta

Toimipaikkojen vastausprosentit nousivat selvästi yrityskoon mukaan. Mikroyritysten (0-4 työntekijää) vastausaktiivisuus oli 14 % (n=137), 5-19 hengen yrityksessä 25. % (n=164), 20–99 hengen yrityksessä 38 % (n=122) ja yli 100 hengen yrityksessä 51 % (n=18).

Kyselyn aineistossa suurten toimipaikkojen edustajat olivat ylliedustettuina verrattuna suomalaiseen rakentamisen toimialan yrityskokoihin nähden, joten tuloksissa on käytetty painokertoimia yleistettävyyden parantamiseksi. Painokertoimet perustuvat rakentamisen toimialan yritysten jakautumiseen koon mukaan Suomessa vuonna 2009. Kuvassa 3 esitetään vastaajien jakautuminen yrityskoon mukaan ja yritysten jakautuminen, kun on käytetty painokertoimia. (Kuva 3)

Yli puolet rakennusalan toimipaikoista teki rakennustyötä (57 %) ja asennustyötä teki (54 %). Suunnittelutyötä teki 13 % vastaajayrityksistä. Muina töinä mainittiin mm. tasoitetyö, rappaus, maalaus, purkutyö, maansiirto sekä maarakennus (15 %).

Kuva 3 Vastaajien jakautuminen yrityskoon mukaan ja jakautuminen, kun on käytetty painokertoimia (n=444)

Yrityksistä noin puolet toimi pääasiassa aliurakoitsijana (51 %), pääurakoitsijana toimi 41 % ja sekä pää- että aliurakoitsijana 8 %. Suurin osa toimipaikan edustajista (98 %) työskenteli alle 20 hengen yrityksistä (Kuva 3). Keskimääräinen yrityskoko oli 8,6 henkilöä. (Taulukko 1)

Taulukko 1 Yrityksen henkilöstömäärä eri henkilöstöryhmissä (n=444)(keskiarvo, Md, SD)

Henkilöstöryhmä	Keskiarvo	Mediaani	SD
Toimihenkilöt	2,2	1,0	18,0
Rakennustyöntekijät	5,1	2,8	21,8
Muu henkilöstö	1,3	0,0	17,1
Yhteensä	8,6	4,0	41,3

Toimipaikkojen työterveyshuolto

Suurimmassa osassa vastanneista rakennusalan toimipaikoista oli järjestetty työterveyshuolto (89 %). Noin joka kymmenennessä toimipaikassa työterveyshuoltoa ei ollut järjestetty tai ei osattu sanoa palveluntuottajatahoa (11 %).

Yleisin työterveyshuoltopalvelujen tuottajataho oli yksityinen lääkäriasema (43 %). Joillakin yrityksillä työterveyshuoltopalvelujen tuottajana toimi useampi palveluntuottaja (3 %). (Taulukko 2)

Taulukko 2 Toimipaikkojen (n=394) työterveyshuoltopalvelujen tuottajatahot (%)

Työterveyshuoltopalvelujen tuottajataho	Toimipaikan prosenttiosuus (%)
Yksityinen lääkäriasema	43,0
Terveyskeskuksen työterveyshuolto/ kunnallinen liikelaitos	37,1
Työnantajien yhteinen työterveysasema (Työterveys ry)	3,0
Useampi palveluiden tuottaja	2,9
Yrityksen omistama työterveyshuolto	2,8
En osaa sanoa/ ei tiedä, missä	2,0

Pääurakoitsijana toimiessaan voimassa olevaa työterveyshuoltosopimusta edellytti kaikilta aliurakoitsijoiltaan vajaa kolmannes (30 %). Melko suuri osa pääurakoitsijoista ei edellyttänyt keneltäkään aliurakoitsijalta voimassa olevaa työterveyshuol-tosopimusta (44 %).(Taulukko 3)

Taulukko 3 Pääurakoitsijana toimiessa niiden aliurakoitsijoiden osuus, joilta edellytetään voimassa olevaa työterveyshuoltosopimusta (n=249)(%)

Pääurakoitsijana toimiessa niiden aliurakoitsijoiden osuus, joilta edellytetään voimassa olevaa työterveyshuoltosopimusta	Prosenttiosuus (%)
Kaikilta tai suurimmalta osalta	29,7
Osalta edellytetään ja osalta ei	11,6
Ei keneltäkään	44,2
En osaa sanoa	14,9

Aliurakoitsijoina toimivista vastaajista noin viidennes ilmoitti, että suurin osa tai kaikki pääurakoitsijat edellyttävät voimassa olevaa työterveyshuoltosopimusta aliurakoitsijoiltaan. Huomattava osa aliurakoitsijoista oli kokenut (41 %), ettei pääurakoitsija vaadi voimassa olevaa sopimusta. (Taulukko 4)

Taulukko 4 Aliurakoitsijoiden näkemys siitä, kuinka suuri osuus pääurakoitsijoista edellyttää aliurakoitsijoiltaan voimassa olevaa työterveyshuoltosopimusta (n=331)(%)

Aliurakoitsijana toimiessa niiden pääurakoitsijoiden osuus, jotka edellyttävät aliurakoitsijoiltaan voimassa olevaa työterveyshuoltosopimusta	Prosenttiosuus (%)
Kaikki tai suurin osa	19,6
Osa edellyttää ja osa ei	26,6
Ei kukaan	41,4
En osaa sanoa	12,1

Suurin osa toimipaikkojen edustajista (89 %) ilmoitti, että heidän työntekijänsä tietävät hyvin tai melko hyvin, mitä palveluja työterveyshuollosta saa ja missä asioissa heidän puoleensa voi kääntyä (Taulukko 5). Lisäksi suurimmalla osalla (70 %) toimipaikoista työterveyshuolto-sopimukseen kuului myös sairaanhoito ja vajaa 5 % ei tiennyt (5 %), voivatko työntekijät hakeutua sairauden takia työterveyshuoltoon.

Taulukko 5 Toimipaikan tietoisuus siitä, mitä palveluja työterveyshuolto sisältää (n=395)(%)

Kuinka hyvin toimipaikassa tiedetään työterveyshuoltopalvelujen sisällöstä	Prosenttiosuus (%)
Hyvin	50,6
Melko hyvin	38,6
Melko huonosti	5,5
Ei juuri ollenkaan	3,9
En osaa sanoa	1,4

Vastaajien mukaan työterveyshuolto tunsu toimipaikan työolot suhteellisen hyvin eli yli 75 % oli sitä mieltä, että työterveyshuolto tunsu työolot melko tai erittäin hyvin. (Taulukko 6)

Taulukko 6 Kuinka hyvin työterveyshuolto tuntee toimipaikkojen työolot (n=395)

(%)	
Kuinka hyvin työterveyshuolto tuntee toimipaikkojen työolot	Prosenttiosuus (%)
Erittäin hyvin	18,4
Melko hyvin	57,1
Melko huonosti	8,0
Erittäin huonosti	5,2
En osaa sanoa	11,3

Työterveyshuolto oli käynyt vähintään kerran noin joka kolmannen (36 %) toimipaikan jollakin rakennustyömaalla perehtymässä työoloihin viimeisen kolmen vuoden aikana. Sen sijaan toimipaikkojen rakennustyömaista yli puolella työterveyshuollon edustaja ei ollut käynyt kertaakaan (57 %). (Taulukko 7)

Taulukko 7 Kuinka usein työterveyshuolto on käynyt rakennustyömaalla viimeisen 3 vuoden aikana (n=389)(%)

Työterveyshuollon käynti työmaalla viimeisen 3 vuoden aikana	Prosenttiosuus (%)
Kyllä, usein	2,6
Kyllä, muutaman kerran	10,3
Kyllä, ainakin kerran	22,8
Ei ole käynyt lainkaan	56,6
En osaa sanoa	7,8

Suurin osa vastaajista oli tyytyväinen saamiinsa työterveyshuoltopalveluihin ja työterveyshuollon toimintaan viimeisen vuoden aikana. Enemmän kuin kaksi kolmesta toimipaikan edustajista (67 %) antoi arvosanaksi vähintään hyvän. (Taulukko 8)

Taulukko 8 Toimipaikan (n=395) antama arvosana työterveyshuoltopalveluille ja toiminnalle viimeisen 12 kk:n aikana (%)

Työterveyshuoltopalveluiden arvosana viimeisen 12 kk:n aikana	Toimipaikan prosenttiosuus (%)
Kiitettävä	16,6
Hyvä	50,8
Tyydyttävä	16,1
Välttävä	2,6
Huono	3,7
En osaa sanoa	10,3

Toimipaikan edustajista suurin osa ilmaisi, että työterveyshuollon toiminta kohdentuu hyvin toimipaikan tarpeisiin nähden (81 %). (Taulukko 9) Samoin enemmistö vastaajista (84 %) koki, että työterveyshenkilöstön osaaminen ja ammattitaito olivat vähintään melko hyvät toimipaikan tarpeisiin nähden. (Taulukko 10)

Taulukko 9 Työterveyshuollon toiminnan kohdentuminen toimipaikan tarpeisiin nähden (n=392) (%)

Työterveyshuollon toiminnan kohdentuminen toimipaikan tarpeisiin nähden	Prosenttiosuus (%)
Erittäin hyvin	18,5
Melko hyvin	62,7
Melko huonosti	4,0
Erittäin huonosti	0,9
En osaa sanoa	13,8

Taulukko 10 Vastaako työterveyshuoltohenkilöstön osaamisalueet ja ammattitaito toimipaikan tarpeita (n=392) (%)

Työterveyshuollon osaamisalueet ja ammattitaito toimipaikan tarpeisiin nähden	Prosenttiosuus (%)
Hyvät	41,9
Melko hyvät	42,3
Melko huonot	4,8
Huonot	1,7
En osaa sanoa	9,4

Kolme neljästä toimipaikkojen edustajista (76 %) koki, että työterveyshuollon ja toimipaikan keskinäinen yhteistyö työterveyshuoltotoiminnan suunnittelussa olisi ollut vähintään melko riittävää. (Taulukko 11). Vastaajilla, joilla oli useampi palveluntuottaja, nämä arviot hieman vaihtelivat eli jonkun palveluntuottajan kanssa yhteistyö saattoi olla riittävää ja toisen kanssa ei.

Noin kaksi kolmasosaa vastaajista (67 %) ilmoitti saavansa työterveyshuollolta vähintään melko riittävästi palautetta siitä, millaiseksi se arvioi toimipaikan ja henkilöstön tilanteen esimerkiksi terveyden, työolojen, työympäristön ja riskien suhteen. Lisäksi yli puolet toimipaikkojen edustajista (61 %) koki, että he olivat saaneet työterveyshuollolta toteuttamiskelpoisia suosituksia ja parannusehdotuksia. (Tauluko 11).

Taulukko 11 Toimipaikan ja työterveyshuollon (tth) välinen yhteistyö työterveys-
huoltotoiminnan suunnittelussa, selkeän palautteen saaminen sekä
toteuttamiskelpoisten suositusten saaminen työterveyshuollolta (%)

Riittävyys	Toimipaikan ja tth:n välinen yhteistyö toiminnan suunnittelussa (n=395) %	Toimipaikka saa selkeää palautetta työterveyshuollolta (n=392) %	Toimipaikka saa toteuttamiskelpoisia suosituksia työterveyshuollolta (n=395) %
Riittävää/riittävästi	47,9	29,8	27,4
Melko riittävää/-riittävästi	28,2	37,3	33,2
Melko riittämätöntä/- riittämättömästi	5,9	12,3	12,6
Täysin riittämätöntä/ - riittämättömästi	6,6	8,9	12,4
En osaa sanoa	11,2	11,6	14,4

Yli kaksi kolmasosaa (70 %) toimipaikkojen edustajista oli sitä mieltä, että työterveyshuollon tuottama hyöty on vastannut vähintään melko hyvin niiden aiheuttamia kustannuksia viimeisen vuoden aikana (Taulukko 12). Joka kahdeksas vastaaja ei osannut sanoa, kuinka hyvin hyödyt ja kustannukset vastasivat toisiaan.

Taulukko 12 Työterveyshuollon tuottama hyöty kustannuksiin nähden viimeisen 12
kuukauden aikana (n=397) (%)

Työterveyshuollon tuottama hyöty on vastannut kustannuksia viimeisten 12 kk:n aikana	Prosenttiosuus (%)
Erittäin hyvin	15,8
Melko hyvin	54,0
Melko huonosti	8,3
Erittäin huonosti	9,8
En osaa sanoa	12,0

4.1.2 Työterveyshuoltojen tulokset

Yli puolella (52 %) vastanneista työterveysasemista oli henkilöasiakkaita yli 2000 (Taulukko 13). Työterveysasemista vain 6 % ei ollut lainkaan sairaanhoitosopimuksia.

Taulukko 13 Työterveysasemien henkilöasiakasmäärien jakautuminen (n=81)

Henkilöasiakkaiden määrä (vastaajien n)	Prosenttiosuus (%)
alle 500 (n=13)	16,0
501-1 000 (n=13)	16,0
1 001-2 000 (n=12)	14,8
2 001-4 000 (n=32)	39,5
yli 4 000 (n=10)	12,3
En osaa sanoa (n=1)	1,2

Vastaajien työterveysasemien koot vaihtelivat huomattavasti asiakastoimipaikkojen ja työterveyshoitajamäärien mukaan. Työterveysasemien toimipaikoista rakennusalan asiakastoimipaikkoja (yrityksiä) oli alle 10 %. Näyttäisi siltä, että työterveysaseman hoitajista yli puolella olisi asiakkainaan rakennusalan toimipaikkoja. (Taulukko 14) Rakennusalan toimipaikkoina huomioitiin vain yksityissektorilla toimivat rakennusalan yritykset, kuntapuolta ei otettu mukaan.

Taulukko 14 Työterveysasemien asiakastoimipaikkojen, rakennusalan toimipaikkojen lukumäärät, työterveyshoitajien kokonaismäärä ja rakennusalaa hoitavien työterveyshoitajien lukumäärät (keskiarvo, minimi-maksimi, mediaani, Md, hajonta, SD)

Työterveysaseman taustatieto (vastaajien määrä n)	Keskiarvo	Minimi-maksimi	Md	SD
Asiakastoimipaikkojen lukumäärä (n=85)	173,6	1-962	111,0	182,8
Rakennusalan asiakastoimipaikkojen lukumäärä (n=85)	13,0	0-82	6,0	16,4
Työterveyshoitajien lukumäärä työterveysasemalla (n=86)	5,0	1-41	3,0	6,2
Rakennusalaa hoitavien työterveyshoitajien lukumäärä työterveysasemalla (n=84)	3,0	0-25	2,0	3,7

Rakennusalan työterveyshuoltotoiminta

Puolet työterveyshoitajista oli työskennellyt rakennusalan työterveyshuollossa viisi vuotta tai enemmän. Noin joka kymmenes rakennusalan työterveyshoitajista oli käynyt jonkin rakennusalan työterveyshuollon erityiskurssin, jonka kesto oli ollut vähintään 2 päivää.

Rakennusalaa hoitavien työterveyshoitajien rakennusalan toimipaikkojen, henkilöasiakkaiden määrät ja siten rakennusalan työterveyshuoltoon käytettävä vuotuinen työaika vaihtelivat suuresti eri hoitajien välillä. Keskimäärin työterveyshoitajien henkilöasiakkaista 5 % työskenteli rakennusalan yrityksissä (laskettu mediaanin perusteella). (Taulukko 15) Vuotuisesta työajastaan työterveyshoitajat arvioivat käyttävänsä rakennusalan työterveyshuoltotoimintaan 5 % (mediaani).

Taulukko 15 Rakennusalan työterveyshoitajien asiakastoimipaikkojen lukumäärä, rakennusalan asiakastoimipaikkojen lukumäärä sekä henkilöasiakkaiden määrä kokonaisuudessaan ja eriteltynä rakennusalan henkilöasiakkaiden määrään (keskiarvo, minimi-maksimi, mediaani, SD)

Rakennusala hoitavien työterveyshoitajien taustatiedot (vastaajien määrä n)	Keskiarvo	Minimi-maksimi	Md	SD
Rakennusalan asiakastoimipaikkojen lukumäärä (n=143)	6,1	1-30	4,0	6,0
Rakennusalan henkilöasiakkaiden lukumäärä (n=141)	67,6	1-700	40,0	89,1
Kaikkien henkilöasiakkaiden lukumäärä (n=136)	817,9	15-5 500	800,0	552,0

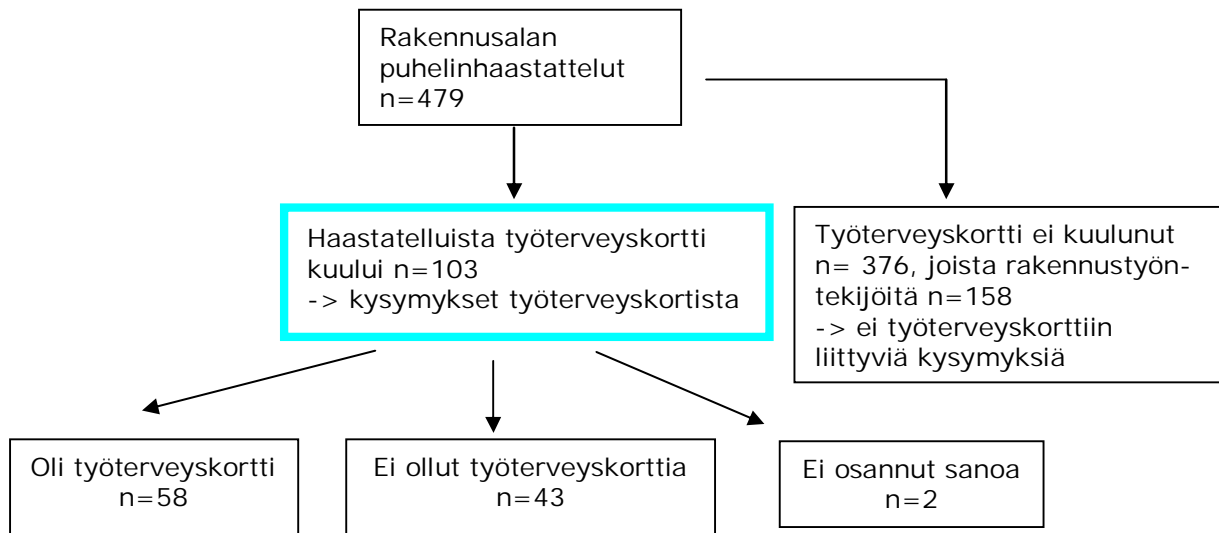
Yli puolella vastaajista (56 %) oli sellainen tilanne, että lähes kaikilla heidän asiakkainaan olevista rakennusalan yrityksistä sairaanhoito kuului työterveyshuoltosopimukseen. Kuitenkin joka neljännen rakennusalan asiakasyrityksen työterveyshuoltoon ei sisällynyt sairaanhoito (Taulukko 16).

Taulukko 16 Työterveyshoitajan arvio siitä, kuinka suurella osalla rakennusalan asiakastoimipaikoista työterveyshuoltosopimus sisältää myös sairaanhoidon (n=142)

Rakennustoimipaikkojen osuus, joilla tth sisältää myös sairaanhoidon	Prosenttiosuus (%)
Lähes kaikilla /kaikilla	56,3
Yli puolella	4,9
Noin puolella	6,3
Alle puolella	7,7
Ei juuri kenelläkään	24,6

4.1.3 Rakennustyöntekijöiden tulokset

Työ ja terveys 2009 puhelinhaastatteluun vastanneista (n=479) rakentamisen toimialalla työskentelevistä rakennustyöntekijöistä vain 103 henkilölle kuului asetuksen mukainen työterveyskortti, ei kortin piiriin kuuluvien rakennustyöntekijöiden määrä oli 158 (Kuva 4). Suurin osa työterveyskortin piiriin kuuluvista (n=103) oli rakennustyössä (82 %) ja vajaa viidennes teki asennustyötä (19 %).

Kuva 4 Työ ja terveys Suomessa 2009 haastattelussa mukana olleet rakennustyöntekijät työterveyskortin piiriin kuulumisen perusteella

Työterveyskortin piiriin kuuluvien ja kuulumattomien rakennustyöntekijöiden välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja sukupuolen eikä iän suhteen. Kuitenkin työterveyskortin piiriin kuulumattomissa rakennustyöntekijöissä oli suhteellisesti enemmän 55–64-vuotiaita kuin työterveyskortin piiriin kuuluvissa (22 % vs. 11 % vastaavasti). Myöskään yrityskoon mukaan tarkasteltuna työterveyskortin piiriin kuulumattomien ja kuuluvien välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Työterveyskortin piiriin kuuluvissa oli suhteellisesti enemmän pienissä 2-9 hengen yrityksissä työskenteleviä kuin kortin piiriin kuulumattomissa (29 % vs. 15 % vastaavasti). (Taulukko 17)

Kortin piiriin kuuluvien ja kuulumattomien rakennustyöntekijöiden välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero koetun terveyden suhteen. Työterveyskortin piiriin kuuluvat kokivat useammin terveytensä ikäisiinsä verrattuna hyväksi tai erittäin hyväksi verrattuna kortin piiriin kuulumattomiin rakennustyöntekijöihin (76 % vs. 62 %, $p=, 040$). Sen sijaan muiden terveystuuttajien (pitkäaikaissairaudet, niiden aiheuttama haitta työssä, stressi) eikä terveystuuttajien (liikunta, tupakointi, alkoholin käyttö, unen määrä) osalta ollut tilastollisesti merkitseviä eroja kortin piiriin kuuluvien ja kuulumattomien välillä. Vaikka kortin piiriin kuuluvat kokivat oman terveytensä ikäisiinsä verrattuna useammin vähintään hyväksi, niin he uskoivat kuitenkin harvemmin pystyvänsä jatkamaan työssään terveytensä puolesta eläkeikään asti harvemmin kuin kortin piiriin kuulumattomat (22 % vs. 35 %). Ero ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä.

Taulukko 17 Työterveyskortin piiriin kuuluvien (n=103) ja kuulumattomien (n=158) rakennustyöntekijöiden väliset erot taustatietojen perusteella, erojen tilastollinen merkitsevyys p-arvo

Taustamuuttuja	Työterveyskortin piiriin kuuluvat (%)	Työterveyskortin piiriin kuulumattomat (%)	p-arvo
Sukupuoli			,756
Nainen	1,9	2,5	
Mies	98,1	97,5	
Ikäryhmä			,098
alle 25-vuotiaat	8,7	5,1	
25-34-vuotiaat	25,2	23,4	
35-44-vuotiaat	28,2	19,6	
45-54-vuotiaat	27,2	30,4	
55-64-vuotiaat	10,7	21,5	
Toimipaikan henkilömäärä			,081
1 henkilö	3,9	4,4	
2-9 henkilöä	29,1	15,2	
10-49 henkilöä	22,3	22,2	
50-249 henkilöä	38,8	43,0	
250- henkilöä	4,9	15,2	
Ei osaa sanoa	1,0	0	
Työterveyshuoltoon kuuluu sairaanhoito			,152
Kyllä	78,8	88,4	
Ei	17,6	9,4	
Ei osaa sanoa	3,5	2,2	

Työterveyskortin piiriin kuuluvista rakennustyöntekijöistä 83 % ja kuulumattomista 87 % ilmoitti, että työterveyshuolto on järjestetty (p=, 345). Työterveyskortin piiriin kuulumattomilla työterveyshuoltoon kuului useammin sairaanhoito kuin työterveyskortin piiriin kuuluvilla (88 % vs. 79 %, vastaavasti). (Taulukko 17)

Myöskään työterveyshuoltopalvelujen tuottajatahoissa ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa työterveyskortin piiriin kuuluvien ja kuulumattomien rakennustyöntekijöiden välillä. Yleisin työterveyshuoltopalvelujen tuottajataho oli yksityinen lääkäriasema (60 % vs. 50 %, vastaavasti) (Taulukko 18)

Taulukko 18 Työterveyskortin piiriin kuuluvien (n=85) ja kuulumattomien rakennustyöntekijöiden (n=138) työterveyshuoltopalvelujen tuottajatahot (%)

Työterveyshuoltopalvelujen tuottajataho	Työterveyskortin piiriin kuuluvien rakennustyöntekijöiden prosenttiosuus (%)	Työterveyskortin piiriin kuulumattomien rakennustyöntekijöiden prosenttiosuus (%)
Yksityinen lääkäriasema	60,0	50,0
Terveyskeskuksen työterveyshuolto/ kunnallinen liikelaitos	29,4	29,0
Työnantajien yhteinen työterveysasema (Työterveys ry)	7,1	7,2
Yrityksen omistama työterveyshuolto	2,3	9,4
Ei osaa sanoa	1,2	4,2

Työterveyskortin piiriin kuuluvista ja kuulumattomista suurimmalle osalle oli tehty terveystarkastus viimeisen kolmen vuoden aikana (78 % vs. 77 %, vastaavasti). Noin 10 % työterveyskortin haltijoista ei muistanut, milloin oli käynyt tarkastuksessa (9 %) tai oli saanut kortin vasta viimeksi tehdyssä tarkastuksessa (4 %). Vajaa kaksikolmasosaa työterveyskortillisista tiesi, milloin on seuraava työterveystarkastus (62 %), loput eivät muistaneet (31 %) tai korttiin ei ollut merkitty päivämäärää (7 %).

Työterveyshuoltopalveluiden sisällön toteuttamisessa ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja työterveyskortin piiriin kuuluvien ja kuulumattomien rakennustyöntekijöiden välillä. Kuitenkin työterveyshuollon edustaja oli käynyt useammin tutustumassa työoloihin viimeisen kolmen vuoden aikana työterveyskortin piiriin kuulumattomien rakennustyöntekijöiden työmailla kuin työterveyskortin piiriin kuuluvien (40 % vs. 26 %, vastaavasti). Sen sijaan työskentelytapoihin, -asentoihin tai työvälineisiin liittyvää tietoa tai ohjausta oli useampi työterveyskortin piiriin kuuluva kokenut saaneensa riittävästi kuin kortin piiriin kuulumattomista (53 % vs. 47 %, vastaavasti). Samoin työterveyskortilliset kokivat useammin saaneensa riittävästi elintapoihin liittyvää ohjausta ja tietoa verrattuna kortin piiriin kuulumattomiin (75 % vs. 68 %, vastaavasti). Yli puolet kortin piiriin kuuluvista ja kuulumattomista oli kokenut saaneensa riittävästi tukea työkyvyn ylläpitoon työterveyshuollosta (55 % vs. 53 %, vastaavasti). Samoin pitkään sairauslomalla olleet kokivat saaneensa lähes yhtä usein riittävästi tukea työhön paluuseensa työterveyshuollolta niin kortillisten kuin kortittomienkin joukossa (30 % vs. 27 %, vastaavasti).

Yli kaksi kolmasosaa niistä rakennustyöntekijöistä, joilla oli järjestetty työterveyshuolto, olivat tyytyväisiä työterveyshuoltoon. (Taulukko 19) Kortin piiriin

kuuluvien ja kuulumattomien välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa tyytyväisyyden suhteen.

Taulukko 19 Työterveyskortin piiriin kuuluvien (n=85) ja kuulumattomien rakennustyöntekijöiden (n=138) antama arvosana työterveyshuoltopalveluille ja toiminnalle viimeisen 12 kk:n aikana (%)

Työterveyshuoltopalveluiden arvosana viimeisen 12 kk:n aikana	Työterveyskortin piiriin kuuluvien rakennustyöntekijöiden prosenttiosuus (%)	Työterveyskortin piiriin kuulumattomien rakennustyöntekijöiden prosenttiosuus (%)
Kiitettävä	22,4	23,2
Hyvä	44,7	45,7
Tyydyttävä	15,3	19,6
Välttävä	11,8	5,8
Huono	0,0	0,7
En osaa sanoa	5,9	5,1

4.2 Rakennusalan työterveyshuollon erityisyys

Rakennusalan toimipaikat

Rakennusalan työterveyshuollon erityisyyteen vastasi joka viides toimipaikan edustajista (n=90). Rakennusalan toimipaikkojen työsuojeluasioista vastaavien mielestä rakennusalan työterveyshuollon erityisyytenä voidaan pitää työturvallisuuden huomioimista, ammattitauteja ja ennalta ehkäisyä (ergonomia, alkoholi, tuki- ja liikuntaelinsairaudet). Työterveyshuollon tulisi tuntea alaa (altisteet, kuormittavuus), käydä työmailla sekä antaa tietoa, neuvontaa ja ohjausta tapaturmista, sairauspoissaoloista, työhyvinvoinnista ja elintavoista. Lisäksi kaivataan yhteistyötä eläkeyhtiön, työterveyshuollon ja työnantajien välillä.

Eräs pääurakoitsijana toimivan keskisuuren toimipaikan edustaja kuvasi toivettaan rakennusalan työterveyshuollosta seuraavasti "...Selkeä konkreettinen lyhyen ja pitkän tähtäimen toimintasuunnitelma vuosiksi eteenpäin jossa kuluvan vuoden yhteistyön tekemiset ovat kirjoitettu mahdollisimman konkreettiseen muotoon vastuuhenkilöineen sekä aikatauluineen ja panostus ennaltaehkäisyyn ei sairaanhoitoon. Työterveyshuollon henkilökunnan pitäisi jalkautua yrityksiin entistä useammin, nyt sitä ei juurikaan valitettavasti tapahdu."

Työterveyshoitajat

Eri toimialojen työterveyshuollon vertailuun vastasi 114 työterveyshoitajaa ja rakennusalan työterveyshuollon erityispiirteisiin otti kantaa 113 työterveyshoitajaa. Alla tiivistettynä asiat, jotka vastauksissa nousivat esille.

Rakennusalan työterveyshuollon suurimmat erot muiden toimialojen työterveyshuoltoon verrattuna löytyvät työkohteen, työolosuhteiden ja työntekijöiden vaihtuvuudessa sekä alan suhdanneherkkyydessä. Rakennusalalla esiintyy paljon altisteita, riski- ja kuormitustekijöitä, joihin tulee kiinnittää huomiota. Alan erityisluonteisuus aiheuttaa työterveyshuollon käytännön toiminnassa omat ongelmansa, kun työntekijät ovat usein eri paikkakunnalla (matkatyötä) kuin heidän työterveyshuoltonsa, jolloin työntekijöiden tavoitettavuus, sairauksien seuranta ja määräaikaistarkastuksiin tuleminen hankaloituvat. Tämä tekee työterveyshuollon toteuttamisesta pirstaleista ja vaikeuttaa työterveyshuollon suunnitelmallista etenemistä.

Rakennusalalla toimivien työnkuvia pidetään moninaisina eikä ammattinimike aina kerro työntekijän työn sisällöstä eli mitä hän konkreettisesti tekee työkseen. Rakennusalalla on myös paljon ulkomaa-laista työväkeä, mikä aiheuttaa kielivaikeuksia ja voi vaikuttaa työturvallisuuteen. Rakennustyöntekijöiden työhistoria tulee tuntea hyvin esimerkiksi asbestialtistuksen suhteen. Positiivisena puolena mainittiin, että rakennustyöntekijöillä esiintyy hyvin vähän psyykkisiä ongelmia verrattuna muihin aloihin ja he ovat "uskomattoman myönteistä porukkaa".

Rakennusalan työterveyshuollossa tulisi olla kattavat ja säännölliset työhöntulo- ja määräaikaistarkastukset. Osa työntekijöistä on melko iäkkäitä ja mahdollisuudet työn keventämiseen pienyrityksissä ovat melko olemattomat. Kuntoutusmahdollisuudet rakennusalalla ovat myös vähäiset, koska pienissä yrityksissä ei pystytä irrottamaan työntekijöitä laitospääntoutukseen.

Pätkätyösuhteet ja tiukat aikataulupaineet lisäävät rakennusalalla henkistä kuormitusta. Määräaikaaisia työntekijöitä ei välttämättä lähetetä terveystarkastuksiin, vaan he ovat väliinputoajia. Samoilla työmailla voi olla useita aliurakoitsijoita, mikä voi vaikuttaa myös työturvallisuuteen. Rakennustyömaiden sosiaaliset tilat ovat usein puutteelliset ja ruokailumahdollisuudet vajavaiset. Työterveyshoitajat peräänkuuluttivat rakennusalalle asennekasvatusta työn suorittamiseen turvallisesti ja ergonomisesti sekä suojainten käyttöön.

Työterveyshoitajat kaipaavat koulutusta rakennusalan työperäisten kuormitustekijöiden ja altisteiden työkykyyn/terveyteen vaikuttavista tekijöistä. Ilman kunnon perehtymistä alaan ei voi tehdä laadullisesti korkeatasoista

työterveyshuoltoa ja korkea osaaminen toimii myös työterveysyksikön kilpailuvalttina.

4.3 Työterveyskortti

Rakennusalan toimipaikoille suunnatun kyselyn mukaan, niillä 13,5 %:lla oli käytössään työterveyskortti. Toimipaikkojen edustajien mukaan heidän työntekijöistään reilu kolmannes (34 %) ei asetuksen mukaan kuulunut työterveyskortin piiriin. Noin neljännos vastaajista ei osannut sanoa, onko heillä käytössään työterveyskorttia vai ei (24 %). (Taulukko 20)

Taulukko 20 Rakennusalan toimipaikkojen työterveyskortin käyttö (n=409)(%)

Työterveyskortin käyttö	Prosenttiosuus (%)
Kyllä	13,5
Ei ole	28,6
Ei, työntekijämme eivät kuulu työterveyskortin piiriin	34,1
En osaa sanoa	23,8

Yleisimpinä syinä siihen, miksi toimipaikassa ei ollut käytössä työterveyskorttia, vastaajat mainitsivat, etteivät he tiedä, mikä se on tai mistä niitä saa, työterveyshuolto ei ole tiedottanut asiasta tai sitä ei tarvita tai se on hankinnassa. Vastaajia tähän kysymykseen oli 41.

Työterveyshoitajista alle kolmannes ilmoitti, että kaikilla tai lähes kaikilla heidän yksityisen rakennusalan asiakastoimipaikoistaan oli käytössään työterveyskortti (31 %). Noin viidennes (19 %) työterveyshoitajista ei osannut sanoa, oliko yrityksellä käytössään työterveyskorttia vai ei. (Taulukko 21.)

Taulukko 21 Työterveyshoitajien rakennusalan asiakasyritysten osuus, joilla käytössä työterveyskortti (n=146)

Asiakasyritysten osuus, joilla käytössä työterveyskortti	Prosenttiosuus (%)
Lähes kaikilla /kaikilla	30,8
Yli puolella	15,8
Noin puolella	7,5
Alle puolella	12,3
Ei juuri kenelläkään	14,4
En osaa sanoa	19,2

Yli puolella työterveyskortin piiriin kuuluvista rakennustyöntekijöistä oli työterveyskortti (56 %, n=58). Mikäli työnantajana oli rakennusliike, niin oli todennäköisempää, että työntekijällä oli työterveyskortti kuin, jos työnantajana olisi ollut rakennusyrittäjä (67 % vs. 44 %, p=, 023). Samoin, mikäli työnantaja toimi pääurakoitsijana, niin työntekijä oli yleisemmin saanut työterveyskortin kuin, jos työnantaja toimi aliurakoitsijana (62 % vs. 48 %, p= ns)

Tietoisuus työterveyskortista

Rakennusalan työterveyshoitajista yli puolet (60 %) oli tietoisia siitä, kenelle työterveyskortti kuuluu, noin joka kymmenes (12 %) ei tiennyt ja vajaa kolmannes ei ollut aivan varma asiasta (28 %).

Noin kolmannes niiden toimipaikkojen edustajista (34 %), joissa oli käytössä työterveyskortti, ilmoitti, että ainakin osa tai kaikki toimipaikan työnjohtajista tietävät työterveyskortista. Työterveyshoitajien mukaan yli puolet heidän asiakasyritystensä työnjohtajista ovat tietoisia työterveyskortista (58 %). On kuitenkin huomioitava melko suuri vastaajien osuus "en osaa sanoa" -vastausvaihtoehdon osalta. (Taulukko 22)

Taulukko 22 Työnjohtajien tietoisuus työterveyskortista toimipaikkojen (mukana vain ne vastaajat, joiden toimipaikassa käytössä työterveyskortti, n= 293) ja työterveyshoitajien mukaan (n=142).

Toimipaikan työnjohtajat tietoisia työterveyskortista	Toimipaikan edustajat (%)	Työterveyshoitajat (%)
Kyllä, kaikki tai suurin osa tietää	23,7	24,6
Kyllä, osa tietää	9,8	33,1
Ei, kukaan ei tiedä	32,5	3,5
En osaa sanoa	34,0	38,7

Työterveyskortista tiedottaminen toimipaikoissa on melko vähäistä. Vajaassa kolmasosassa rakennusalan toimipaikoista ainakin satunnaisesti (31 %) työterveyskortista kerrotaan uusille työntekijöille. Yleisempää tosin on, ettei uusille työntekijöille kerrota lainkaan työterveyskortista (46 %). (Taulukko 23)

Taulukko 23 Toimipaikassa kerrotaan työterveyskortista uusille rakennustyöntekijöille (n=273) (%)

Toimipaikassa kerrotaan työterveyskortista uusille työntekijöille	Prosenttiosuus (%)
Kyllä, yleensä (esim. kuuluu perehdytykseen)	18,3
Kyllä, mutta satunnaisesti	12,4
Ei, kerrota	46,1
En osaa sanoa	23,2

Työterveyskortin valvonta ja käyttö

Niiden toimipaikkojen työnjohtajista, joilla oli aliurakoitsijoita (n=363), niin suurin osa (80 %) ei kysy aliurakoitsijoidensa työntekijöiden työterveyskorttia. Toisaalta kyselyyn vastaajilla ei aina ole myöskään tietoa siitä, kysyvätkö työnjohtajat vai eivät. (Taulukko 24)

Taulukko 24 Niiden toimipaikan työnjohtajien osuudet, jotka kysyvät aliurakoitsijoiden työntekijöiden työterveyskorttia (n=363) (%)

Osuus työnjohtajista, jotka kysyvät aliurakoitsijoiden työntekijöiden työterveyskorttia	Prosenttiosuus (%)
Kyllä, kaikki tai suurin osa kysyy	1,9
Osa kysyy	4,4
Ei kysy	80,4
En osaa sanoa	13,2

Rakennustyöntekijöistä suurin osa ilmoitti, ettei työterveyskorttia ole kysytty nykyisessä työpaikassa (95 %) eikä myöskään aikaisemmassa työpaikassa (95 %). Yksi vastaaja mainitsi, että hänen nykyisessä työpaikassaan ammattiliiton edustaja oli kysynyt työterveyskorttia. Aikaisemmassa työpaikassa työterveyskorttia oli kysynyt työnantaja tai oma esimies (n=1) ja työterveyshuollon edustaja (n=1). Työmailla oli myös harvinaista, että joku taho olisi pyytänyt rakennustyöntekijää esittämään työterveyskorttiaan työssä viimeisen 12 kk:n aikana. (Taulukko 25)

Taulukko 25 Tahot, jotka ovat pyytäneet niitä rakennustyöntekijöitä, joille työterveyskortti kuuluu, esittämään työterveyskorttinsa viimeisen 12 kk aikana (kyllä -vastanneiden osuus %, (n= 298)

Pyytänyt taho (kertoja = n)	Kyllä vastanneiden osuus (%)
Työsuojeluviranomainen (n=4)	1,5
Työnantaja tai oma esimies (n=4)	1,4
Ammattiliiton edustaja (n=3)	0,9
Yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajaa (n=1)	0,3
Rakennuttaja (n=0)	0,0
Työterveyshuollon edustaja (n=0)	0,0
Joku muu (auditoija, oma turvallisuusasiantuntija) (n=7)	2,2
Ei osaa sanoa (n=28)	10,7

Työntekijän velvollisuus on pitää työterveyskorttia mukanaan työmaalla. Kuitenkin toimipaikkojen edustajien mukaan suurimmassa osassa toimipaikoista ei edellytetä työterveyskortin mukana oloa työmailla (76 %). (Taulukko 26).

Taulukko 26 Toimipaikan työmailla edellytetään rakennustyöntekijöiltä työterveyskortin mukana oloa (n=282) (%)

Toimipaikassa edellytetään rakennustyöntekijöillä työterveyskortin mukana oloa	Prosenttiosuus (%)
Kyllä,	9,4
Ei	76,1
En osaa sanoa	14,5

Työterveyskortin omaavista rakennustyöntekijöistä puolestaan reilu kolmannes (38 %) pitää korttia aina mukanaan, kun taas puolet ei pidä sitä koskaan mukanaan. (Taulukko 27)

Taulukko 27 Työntekijällä työterveyskortti mukana työmaalla (n=58) (kyllä vastanneiden osuus %)

Kortti mukana työmaalla	Kyllä vastanneiden osuus (%)
Aina	37,9
Uuden työmaan alkaessa	0,0
Satunnaisesti	6,9
Jos pyydetään tuomaan	5,2
Ei koskaan	50,0

Suurimmalla osalla rakennusalaan hoitavista työterveyshoitajista oli ollut rakennustyöntekijöiden määräaikaistarkastuksia viimeisen vuoden aikana (86 %). Noin joka viides työterveyshoitaja arvioi, että heille määräaikaistarkastukseen tulleista rakennusalan työntekijöistä yli puolella olisi ollut mukanaan työterveyskortti. Yleisin vastaus oli, ettei työterveyskortti ollut juuri kenelläkään mukana tarkastuksiin tullessa (48 %). (Taulukko 28.)

Taulukko 28 Niiden osuus rakennustyöntekijöistä, joilla on ollut työterveyskortti mukanaan määräaikaistarkastukseen tullessaan viimeisen 12 kk:n aikana

Rakennustyöntekijöiden osuus, joilla työterveyskortti ollut mukana määräaikaistarkastuksessa	Prosenttiosuus (%)
Lähes kaikilla /kaikilla	8,6
Yli puolella	11,2
Noin puolella	12,9
Alle puolella	19,8
Ei juuri kenelläkään	47,5

Työterveyskortin hankinta

Toimipaikkojen edustajista suurin osa ei tiedä, mistä heidän yrityksensä tai toimipaikkansa hankkii työterveyskortit (73 %). Noin viidennes toimipaikoista sai kortit oman työterveyshuoltonsa kautta (23 %). Yleisimmin työterveyshuoltoyksiköt hankkivat työterveyskorttinsa painattamalla omia kortteja (28 %) tai työterveyshuoltoyksiköt tulostavat kortin Työterveyslaitoksen www-sivuilta (28 %). (Taulukko 29)

Taulukko 29 Tahot, joista toimipaikat (n=272) ja työterveyshuollot (n=138) hankkivat työterveyskorttinsa (%)

Hankintataho	Toimipaikat Kyllä vastanneiden osuus (%)	Työterveyshuollot Kyllä vastanneiden osuus (%)
Työterveyshuollon kautta /painatettu tth-yksikön omia kortteja	22,7	28,3
Työterveyslaitoksen Rakennusterveys - sivut	1,1	27,5
Vakuutusyhtiöltä	1,1	2,9
Työterveyslaitoksen kirjakauppa	0,0	15,2
Muualta (mm. kurssilta)	8,8	14,5
En osaa sanoa	73,1	19,6

Työterveyskortin hyvät puolet eri vastaajaryhmien mukaan

Rakennusalan toimipaikat

Työterveyskortin hyvinä puolina toimipaikan edustajat (n=64, 14 % vastaajista) mainitsivat, että kortin avulla saadaan työntekijät käymään säännöllisesti terveystarkastuksessa, kun kortista näkee, milloin on seuraava tarkastus. Lisäksi kortin perusteella tietää, että työterveys on hoidettu, jolloin valvonta helpottuu ja työntekijä itse tietää /muistaa tarkastusajankohtansa. Kehittämisideoina esitettiin, että kortissa voisi olla tietoa myös allergioista ja rokotuksista esimerkiksi työtapaturman varalta ja se voisi olla yhtenä osana älykorttia, jolloin siihen olisi yhdistettynä henkilökortti ja terveyskortti.

Työterveyshoitajat

Työterveyskortin hyvistä ja huonoista puolista kertoi 116 työterveyshoitajaa, 77 % vastaajista. Työterveyskortin ehdottomasti paras puoli oli se, että työntekijä itse tietää, milloin on seuraavan määräaikaistarkastuksen aika. Työntekijän on "helpompi

pyytää terveystarkastusta, kun on mitä näyttää työnantajalle". Lisäksi työnantaja, työhyvin-voinnista vastaavat ja työsuojeluviranomaiset saavat terveystarkastustiedon tätä kautta helposti, mikäli kortti on työntekijällä mukana. Kortti toimii myös rakennus-yritykseen päin työterveyshuoltotoimia ylläpitävänä toimena/pakotteena ja voi lisätä siten yrittäjän aktiivisuutta työterveyshuoltoon päin. Työterveyskortti antaa tietoa myös pääurakoitsijalle ja työturvallisuushenkilöille, että asiat/tarkastukset ovat hoidos-sa ja työturvallisuus paranee, kun tiedetään, että työntekijän terveydentila tai työhön sopivuus on arvioitu.

Työterveyskortin avulla on helppo seurata määräaikaistarkastusten ajankohtia, niin työntekijän kuin työterveyshuollonkin, vaikka työterveyspalvelun tuottaja tai työpaikka vaihtuisi. Samalla tarkastuksen tekijä voi tarkistaa edellisen palveluntuottajan, jos tarvitsee tilata esimerkiksi vanhoja tietoja nykyisten tietojen tueksi. Kortissa on myös työterveyshuoltoaseman yhteystiedot. Työterveyskortti vastuuttaa myös työntekijää eli työntekijällä on itsellään vastuu tarkastukseen tulemisesta.

Korttia pidettiin sopivan kokoisena eli se mahtuu pieneen tilaan (kokoontaitettava) ja se on yksinkertainen. Kortin materiaali on napakka, siinä on paikka leimalle ja paikat päivämäärille. Lisäksi siihen voi lisätä rokotetietoja, jotka yleensä hukkuvat helposti. Työterveyskortti jäsentää myös työterveyshoitajan omaa työtä, kun tietää, milloin on seuraavien tarkastusten ajankohta

Rakennustyöntekijät

Ne rakennustyöntekijät, joilla oli työterveyskortti, mainitsivat kortin hyväksi puoliksi sen, että siitä näkee milloin on tehty terveystarkastukset ja muistuttaa milloin on seuraava tarkastus. Samalla "firma ja mies pysyy ajan tasalla", kortissa on myös työterveyshuollon yhteystiedot sekä siitä näkee omia terveystietojaan ja rokotukset. Hyvistä puolista kertoi joka kolmas eli 29 rakennustyöntekijää.

Työterveyskortin huonot puolet eri vastaajaryhmien mukaan

Rakennusalan toimipaikat

Työterveyskortin huonoina puolina 50 vastaajaa toi esille, että kortista tiedottaminen on ollut riittämätöntä eikä heillä ole tarpeeksi tietoa työterveyskortista. Lisäksi se teettää työnantajalle ylimääräistä työtä asioiden selvittämiseksi, jollei asiaa ole hoidettu edellisessä työpaikassa. Työterveyskortin käyttö ei ole vielä vakiintunut käytännöksi ja se on irrallinen muusta kulku- ja toimintaluvasta, joten se tulisi liittää esimerkiksi nykyiseen ID-kululupaan. Rakennusalan työntekijöillä on paljon kortteja muutenkin eikä kortti ole ikinä työmiehillä mukana. Kortin materiaali sai myös

moitteita. Pahvinen kortti ei kestä käytössä. Muutaman vastaajan mielestä työterveystiedot laahaavat aina jäljessä ja siihen voi liittyä tietosuojongelmia.

Työterveyshoitajat

Työterveyskortin huonoina puolina vastaajat toivat esille sen, että työterveyskortti on työntekijöille vielä melko vieras, kortit hukkuvat helposti eikä työntekijöillä ole niitä mukanaan, kun tulevat määräaikaistarkastuksiin. Lisäksi tieto työterveyskortista tuntuu menneen työnantajille huonosti perille tai sitten he haluavat vain säästää kustannuksissa eivätkä lähetä tarkastuksiin "korttitonta" uutta työntekijää. Työterveyshoitajat kokivat aikaisemman Raketti -rekisterin hyvänä järjestelmänä ja Raketista tullut ilmoitus tarkastusajankohdasta toimi eräänlaisena "pakotteena".

Sähköistä tarkastusten seuranta pidettiin hyvänä. Kortteja on jokaisen kukkarossa liian paljon muutenkin. Eräs työterveyshoitaja kiteytti korttipaljouden rakennusalalla seuraavasti: "Miehillä pitää olla muovitaskut kaulassa tai taskussa - "kohta pitäis olla käsilaukku mukana, jotta kaikki kortit mahtuvat", oli eräs asiakas todennut." Työterveys-korttia ei juuri kysytä missään ja sen vuoksi työntekijät eivät kuljeta sitä mukanaan tai säilytä huolellisemmin. Työterveyskortti tulisi yhdistää muihin työssä tarvittaviin kortteihin (sähköinen kortti) ja siihen voisi liittää tiedot esimerkiksi ensiapukoulutuksista, jotta sitä tulisi pidettyä mukana.

Työterveyshoitajat ovat kokeneet haasteellisena sen, miten työntekijät tavoitetaan eli kuka ylläpitää tiedonvälitystä ja mikä on työnantajien tieto työterveyskortista, käytetäänkö sitä ja miten sitä valvotaan. Rakennusalalla on paljon yksinyrittäjiä, joille kortti ei ole pakollinen, mutta olisi hyvä, jos hekin kuuluisivat työterveyshuollon piiriin.

Työterveyskortti on melko pieni eikä siihen saa erikseen merkittyä työterveyshoitajan ja työterveyslääkärin tekemiä tarkastuspäivämääriä. Joku työterveyshoitaja mainitsi, että korttia on hankala hankkia. Kun työntekijälle tehdään aina uusi kortti hänen tullessa tarkastukseen, niin siinä ei näy aikaisempia hänelle tehtyjä tarkastuksia. Kortissa ei myöskään näy tarkastuksen aihe, jos on normaalista poikkeava ajoitus. Työterveyskortin lisäksi tarvitaan kuitenkin vielä terveystarkastustietojen merkitsemiseksi työterveyshuollon oma kortti asiakkaalle.

Tulostettu työterveyskortti ei tahdo kestää, koska ei ole laminointimahdollisuutta ja korttien tilaukseen ei ole määrärahaa. Työterveyskortteja on monenlaisia ja joka yrityksellä on erinäköinen kortti. Joskus on myös niin, ettei työterveyskortti tule työterveyshoitajallekaan mieleen ja sen käyttö unohtuu siitä syystä

Rakennustyöntekijät

Huonona puolena mainittiin se, että kortteja on paljon ja tiedot näkyvät kuitenkin koneelta. Terveystarkastusten järjestäminen riippuu työnantajasta eikä työterveyskortilla koettu olevan juuri merkitystä - "on turha". Huonoista puolista mainitsi vain kolme vastaajaa.

5 Pohdinta ja yhteenveto

Yleistettävyys ja aineiston luotettavuus

Kyselylomake sinällään on jo aina interventio. Rakennusalan toimipaikoille ja työterveyshuolloille lähetetyssä kyselyssä oli tietoa työterveyskortista, asetuksen tarkoituksesta ja soveltamisesta (eli kenelle kortti kuuluu) ja mitkä ovat työnantajan ja työntekijän velvollisuudet työterveyskortin suhteen, mikä on työterveyskortin sisältö ja kuka valvoo toimintaa. Huomioiden lisäksi kokemukseräisen tiedon, että aktiiviset ja osaavat henkilöt vastaavat muita useammin, antaa aineisto todennäköisesti "todellisuutta" paremman kuvan kysytyistä asioista.

Työterveyshuollon aineiston perusteella saatiin melko yleistettävä kuva siitä, missä mennään tällä hetkellä rakennusalan työterveyshuollossa. Sen sijaan rakennusalan toimipaikoista aktiivisin vastaajaryhmä oli suuret toimipaikat. Vastausten luotettavuutta parannettiin käyttämällä painokertoimia, jolloin pienten toimipaikkojen tilanne saatiin paremmin esille. Rakennusalan aineisto (n=479) edusti sukupuolijakaumaltaan hyvin rakennusalan yleistä jakaumaa eli koko aineistossa miehiä oli 92,1 % ja naisia 7,9 %. Tosin työterveyskortin osalta naiset olivat aliedustettuina, koska heitä oli vain 1,9 % työterveyskortin piiriin kuuluvista.

Puhelinhaastatteluluotokseen valittiin vastaajat rakentamisen toimialalta ja rakennusammateista. Työterveyskorttikysymyksiin vastaajiksi valittiin kysymyssarjan avulla henkilöt, jotka kuuluivat työterveyskortin piiriin. Osoittautui, että suurin osa haastatelluista ei kuulunut tähän ryhmään, joten työterveyskorttiin liittyviä kysymyksiä pystyttiin esittämään vain noin viidesosalle haastatelluista (21,5 %). Kortin piiriin eivät kuulu yksinyrittäjät, työnjohto eikä työntekijät, jotka työskentelevät muiden kuin rakennusliikkeiden palveluksessa. Aineiston katoon vaikuttaa myös yhtenä ryhmänä kunnan rakennustyöntekijät, joille työterveyskortti ei myöskään kuulu. Kun Työ ja terveys Suomessa 2009 aineistoa tarkastellaan henkilöstöryhmien mukaan, niin havaitaan, että rakentamisen toimialan aineistossa oli 25 % yrittäjiä, ylempiä toimihenkilöitä oli 9 %, alempia toimihenkilöitä 12 % ja

työntekijöitä 54 %. Suurimpia kortin piirin ulkopuolella olevia työntekijäryhmiä olivat asentajat, moottoriajoneuvojen ja koneenkuljettajat. Silti työterveyskorttia koskeviin kysymyksiin vastasi yli sata työntekijää yritysten ja työterveyshuoltojen lisäksi, joten tuloksia voidaan niiltäkin osin pitää luotettavina.

Neljä viidesosaa rakentamisen toimialalla ja rakennusammateissa toimivista ei kuulu lakisääteisen työterveyskortin piiriin. Työmailla toimivista työntekijöistä kortti kuuluu arviolta joka toiselle.

Työterveyshuollon toteutuminen ja sisältö

Yleisesti ottaen rakennusalan toimipaikat ja rakennustyöntekijät olivat tyytyväisiä työterveyshuoltopalveluihin. Toimipaikan edustajien mielestä työterveyshuollon toiminta kohdistuu yleisesti ottaen hyvin toimipaikan tarpeisiin nähden ja työterveyshuollon ammattitaitoa pidettiin hyvänä, yhteistyö oli riittävää ja toimipaikka sai palautetta sekä toteuttamiskelpoisia ehdotuksia työterveyshuollolta. Yleisestä tyytyväisyydestä huolimatta toimipaikkojen edustajat toivoivat työterveyshuollolta enemmän käyntejä työmailla, jotta se tutustuisi rakennusalan erityispiirteisiin, työoloihin ja altisteisiin nykyistä paremmin. Toimipaikkojen kyselyyn vastanneista rakennusalan toimipaikoista työterveyshuolto oli järjestetty 89 %:lla ja sairaanhoito sisältyi 70 %:lla työterveyshuoltoon. Työ ja terveys Suomessa haastatteluun vastanneiden (työntekijöiden, toimihenkilöiden ja yrittäjien) mukaan rakentamisen toimialalla työterveyshuolto oli järjestetty kaupan kanssa huonoiten 77 %:lla. Kun näistä rakennusalan vastaajista poistettiin yrittäjät ja toimihenkilöt ja tarkasteltiin työterveyshuollon järjestämisen tilannetta kortin piiriin kuulumattomien (158) ja kuuluvien (103) työntekijöiden osalta, ei kattavuudessa ollut tilastollista eroja (87 % ja 83 %). Sairaanhoito sisältyi työterveyshuoltoon molemmilla ryhmillä lähes yhtä usein (88 % ja 79 %).

Terveystarkastus oli tehty edeltävän kolmen vuoden aikana suurimmalle osalle kortillisista ja kortin piiriin kuulumattomista (78 ja 77 %). Heidän työoloihinsa oli työterveyshuolto käynyt tutustumassa tilastollisesti yhtä usein (26 % vs. 40 %). Tyytyväisyys työterveyshuoltoon oli samanlainen molemmissa ryhmissä, vastauksen "vähintään hyvä" työterveyshuollon toiminnasta antoi 67 % ja 69 % näistä työntekijäryhmistä. Eroja ryhmien välillä ei ollut myöskään muussa työterveyshuollon sisällössä.

Työterveyshuollon tarvetta eri ryhmille voi tarkastella myös koettujen oireiden, sairauksien ja elämäntapojen kannalta. Työterveyskortin piiriin kuuluvista työntekijöistä koki terveydentilansa vähintään "melko hyväksi" 76 % ja kortittomista 62 % ($p = ,040$). Terveyskäyttäytymisen ja muiden seikkojen suhteen kuten tietojen

ja ohjausten saanti, työkyvyn ylläpitäminen tuen ja työhönpaluun edistäminen työterveyshuollon toimesta, ryhmien välillä ei ollut merkittäviä eroja.

Kortin piiriin kuuluvat ja kuulumattomat työntekijäryhmät ovat terveydeltään ja elintavoiltaan samanlaisia ja saavat yhtäläillä työterveyshuoltopalveluita ja ovat niihin tyytyväisiä.

Työterveyshuollon edustajat toivoivat enemmän perehtymistä toimialaan. Rakennusalan työterveyshuollon koulutuksissa oli käynyt vain noin joka kymmenes työterveyshoitaja. Työterveysyksikköjen hoitajista keskimäärin kolmella viidestä oli asiakkainaan rakennusalan yrityksiä. Rakennusalan työterveyshuoltoon kului vain 5 % vuotuisesta työajasta.

Alaan perehtymisen kannalta olisi ehkä mielekästä keskittää rakennusalan yritykset harvemmille työterveysyksikön hoitajille, jotka siten voisivat paremmin kouluttautua ja paneutua alaan käytännössä.

Työterveyskortti, tietoisuus, käyttöaste

Työterveyskortti oli käytössä 13 %:lla toimipaikoista. Toimipaikkojen edustajista neljännes ei tiennyt onko kortti käytössä ja kolmannes ilmoitti, että kortti ei kuulu heille. Hyvin harva työnantaja tai pääurakoitsija oli kiinnostunut kortin olemassaolosta. Sitä ei kysytty, eikä työntekijöiden edellytetty pitävän sitä mukanaan rakennustyömailla. Sen sijaan huomattavasti useammin sekä pääurakoitsijoina että aliurakoitsijoina toimivat ilmoittivat pääurakoitsijoiden edellyttävän aliurakoitsijoilta työterveyshuoltoa. Kaikilta tai suurimmalta osalta vaati pääurakoitsija voimassa olevaa työterveyshuoltosopimusta 30 %. Vastaavasti aliurakoitsijoista 20 % koki kaikkien tai useimpien pääurakoitsijoiden vaativan heiltä sopimusta.

Työterveyshuollon toteutumista valvotaan rakennustyömailla enemmän yrityskohtaisesti kuin työntekijäkohtaisesti.

Työterveyskortin piiriin kuuluvista työntekijöistä puolella oli kortti. Todennäköisimmin kortti oli pääurakoitsijana toimivan rakennusliikkeen työntekijällä ja todennäköisimmin sitä ei ollut aliurakoitsijana toimivan rakennusyrittäjän työntekijällä. Kortin omistavista vain kolmannes kertoi pitävän korttia mukanaan. Työterveyshoitajien kokemuksen mukaan korttia ei juuri ollut mukana terveystarkastuksissa (ei juuri kellekään tai alle puolella 67 %, yli puolella 20 %)

Työterveyskortin piiriin kuuluvista noin puolella on kortti ja heistä kolmannes pitää korttia mukanaan. Kun huomioidaan, että puolelle työmailla toimista työntekijöistä kortti ei kuulukaan, lienee kortti taskussa kulkevia työmailla noin 8 %.

Järjestelmän toimimattomuudesta huolimatta työterveyskortin hyvinä puolina vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että siitä näkee helposti, milloin on seuraavan terveystarkastuksen vuoro ja se toimii hyvänä muistuttajana. Samoin työnantaja saa tiedon uusien työntekijöiden osalta, onko tarkastukset hoidettu ja milloin on mahdollisesti seuraavan tarkastuksen ajankohta. Lisäksi työterveyshuollon edustajat saavat selville esimerkiksi edellisen työterveyshuoltoapalvelujen tuottajatahon, joten aikaisempia terveystietojen jäljittäminen onnistuu helpommin. Koska rakennusalalla on paljon pakollisia kortteja, esitettiin, että työterveyskortti tulisi yhdistää johonkin jo olemassa olevaan korttiin esim. henkilökorttiin tai kulkulupaan. Korttia ehdotettiin myös monipuolistettavan liittämällä siihen rokotustietoja, veriryhmä tai muita terveystietoja. Työterveyshuoltoja helpottanee tulevaisuudessa valtakunnallinen sairauskertomusjärjestelmä. Jos siihen liitetään työterveyshuoltojen kertomukset, nähdään uudessakin yksikössä työntekijän seuraavan tarkastuksen suunniteltu ajankohta ja sisältö.

Tällä hetkellä työterveyskorttijärjestelmä ei toimi. Työterveyshuollon edustajistakin vain noin 60 % tiesi, kenelle työterveyskortti kuuluu. Tiedottamisen lisäksi tunnettavuutta ja käyttöä voisi edistää, jos se kuuluisi kaikille rakennustyömailla toimiville työntekijöille. Suurimpina mukaan otettavina ryhminä olisivat asentajat ja koneenkuljettajat.

Työterveyshuollon kattavuus

Rakettirekisteristä lähetettiin työntekijöille kehoitus terveystarkastukseen menemisestä. Toiminnan vaikutusta kattavuuteen ei vielä ole tutkittu, mutta työterveyshuoltojen tuntuma on, että työterveyshuolto sopimusten teko lisääntyi sen ansiosta. Rekisterin lopetettua toimintansa otettiin käyttöön työterveyskortti vuoden 2007 alusta ja päätettiin järjestelmällisesti seurata rakennusalan työterveyshuollon kattavuutta ja sisältöä. Syynä muita aloja matalampaan kattavuuteen on pidetty alan erityisyyttä ja suhdanneherkkyyttä. Yritykset ovat pieniä ja niiden elinkaari on usein lyhyt. Työntekijöiden vaihtuvuus sekä pätkätyöt ovat alalla yleisiä. Tulevina vuosina myös ulkomaisen työvoiman osuus rakennustyöntekijöistä tulee kasvamaan (Rakennusteollisuus 2010), mikä asettaa omat haasteensa työterveyshuollon toteuttamisessa.

Työterveyshuollon kattavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi tarvitaan systemaattista ja suunnitelmallista yhteistyötä (Ahtelan työryhmän raportti 2010) rakennusalan toimipaikkojen ja työterveyshuoltojen välillä. Työterveysyhteistyön

hyötyjen osoittaminen yrityksille on ensiarvoisen tärkeää. Samoin työntekijöiden työ- ja toimintakyvyn seuraaminen sekä työkyvyn tuen merkitys tulevat korostumaan, kun työntekijöiden työuria pyritään pidentämään. Tässä työssä työterveyshuollolla on merkittävä rooli ja se pitäisi saada näkyväksi myös rakentamisen toimialalla. Rakennusteollisuus RT ry:n selvityksen mukaan (2010) rakentamisen toimialalta poistuu vuosittain noin 5 000 henkilöä ja alalle valmistuvat nuoret tai nykyisin työttömänä olevat eivät pysty tätä vajetta täyttämään.

Tämän rakentajiin, rakennusyrityksiin ja työterveyshuoltoihin suunnatun selvityksen perusteella työterveyskortti ei toistaiseksi lyhyenä käyttöaikanaan (2 - 3 vuotta) ole saavuttanut toivottua asemaa. Se on huonosti tunnettu ja hyvin vähän käytetty. Tunnettavuutta lisää toki aika, mutta tarvittaneen myös tiedottamista sekä rakentajille, yrityksille että työterveyshuolloille.

Käyttöä voisi helpottaa ja tunnettavuutta lisätä kortin käytön laajentaminen kaikkiin työmailla toimiviin työntekijäryhmiin.

Työterveyshuollon kattavuutta lisää se, että pääurakoitsija edellyttää aliurakoitsijalta voimassa olevaa työterveyshuoltosopimusta. Tämän vaatimuksen pääurakoitsija voisi ulottaa koskemaan kaikkia työmaalle tulevia yrityksiä osana laatujärjestelmäänsä.

Yksittäiseltä työntekijältä työterveyskortin kysyminen toimisi tällöin lisävarmistuksena ja osoittamassa työterveyshuollossa olevan myös sisältöä.

Työterveyshuollon kattavuutta ja sisällön laatua rakennusalalla voisi lisätä myös työterveyshuoltojen keskinäinen yhteistyö. Pääurakoitsijan työterveyshuolto voisi työmaan aloituskokouksissa tai muutoin selvittää eri urakoitsijoiden työterveyshuoltoyksiköt työmaatason yhteistyötä ajatellen.

6 Lähteet

Ahtelan raportti: Ehdotuksia työurien pidentämiseksi. Työelämäryhmän loppuraportti 1.2.2010. http://www.tek.fi/ci/pdf/tyo_ura/tyohyvinvointi/TEResitys010210.pdf

Ammattiluokitus 2001. Tilastokeskus löydettävissä osoitteesta
<http://www.stat.fi/meta/luokitukset/ammatti/001-2001/index.html>

Kauppinen T, Hanhela R, Kandolin I, Karjalainen A, Kasvio A, Perkiö-Mäkelä M, Priha E, Toikkanen J ja Viluksela M. (toim) 2010. Työ ja terveys Suomessa 2009. Työterveyslaitos, Helsinki. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Perkiö-Mäkelä M, Hirvonen M, Elo A-L, Kandolin I, Kauppinen K, Kauppinen T, Ketola R, Leino T, Manninen P, Miettinen S, Reijula K, Salminen S, Toivanen M, Tuomivaara S, Vartiala M, Venäläinen S, Viluksela M. (toim). 2010. Työ ja terveys haastattelututkimus 2009. Taulukkoliite. Työterveyslaitos, Helsinki.

Rakennusalan terveystarkastusten seurantarekisteri. 2006. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 27. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus

Rakennusteollisuus RT ry. 2010 Työvoimatiedustelu marraskuussa 2010. Luettavissa osoitteessa
<http://www.rakennusteollisuus.fi/RT/Ajankohtaista/Ulkomainen+rakennustyövoima+kasvussa+-+myös+suomalaisrakentajien+työllisyys+parantunut>

Rytkönen H, Hänninen K & Juntunen J. 2005. Työterveystutkimus. Työolot, terveys ja työkyky rakennus-, maatalous-, metsä- ja satama-alalla 1998, 2001 ja 2004. (3T-tutkimus) Kysely työntekijöille ja työnantajille. Luettavissa:
http://www.etera.fi/NR/rdonlyres/FF765280-B554-4E8B-9A42-586E4D8F9370/0/3T_2002.pdf

Tilastokeskus 2010. Rakentamisen toimialan yritykset ja henkilöstö suuruusluokittain vuonna 2007–2009.

Toimialaluokitus 2002. Tilastokeskus löydettävissä osoitteesta
http://www.stat.fi/tk/tt/luokitukset/toimiala_02_index.html

Valtioneuvoston asetus työntekijöiden työterveyskortista rakennustyössä 1176/2006.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20061176>

Annettu Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2006 (1176/2006)

Valtioneuvoston asetus työntekijöiden työterveyskortista rakennustyössä

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä, säädetään 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n 4 momentin nojalla:

1 §

Tarkoitus ja soveltamisala

Tämän asetuksen tarkoituksena on työterveyskortin avulla edistää työntekijän työterveyshuollon järjestämistä ja toteuttamista sekä terveydentilan seuranta rakennustyössä.

Rakennustyöllä tarkoitetaan tässä asetuksessa rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen (629/1994) soveltamisalaan kuuluvaa työtä.

Sen lisäksi, mitä hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1484/2001) sekä terveystarkastuksista erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1485/2001) säädetään, sovelletaan rakennustyötä tekevään, mitä tässä asetuksessa säädetään.

Tätä asetusta ei kuitenkaan sovelleta:

- 1) toimihenkilöön;
- 2) sellaiseen lvi-, sähkö-, tele-, hissi- tai kaukolämpöalan työntekijään tai muuhun työntekijään, joka asentaa, huoltaa tai kunnossapitää rakennukseen tai rakennelmaan asennettavia erillisiä järjestelmiä, varusteita tai laitteita ja joka on muun yrityksen kuin rakennusliikkeen palveluksessa; eikä
- 3) sellaiseen puhelin-, tietoliikenne-, sähkö- tai kaukolämpöverkkotyöntekijään tai energiantuotantolaitoksen työntekijään, joka on muun yrityksen kuin rakennusliikkeen palveluksessa.

2 §

Työnantajan velvollisuudet

Työnantajan on osana työterveyshuollon järjestämis- ja toteuttamisvelvollisuutta huolehdittava siitä, että rakennustyötä tekevällä työntekijällä on oma henkilökohtainen työterveyskortti.

Työnantajan on huolehdittava, että työntekijällä on työterveyskortti ennen työskentelyn aloittamista rakennustyömaalla.

3 §

Työntekijän velvollisuudet

Työntekijän on pidettävä työterveyskortti mukanaan rakennustyömaalla. Työterveyshuollon järjestämisen valvomiseksi työntekijän on pyydettyäessä näytettävä työterveyskortti työnantajalle, työsuojeluviranomaisen tarkastajalle, yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajalle tai rakennuttajalle.

Työntekijän on työterveystarkastuksen yhteydessä esitettävä työterveyskorttinsa työterveyshuollon ammattihenkilölle tai asiantuntijalle tietojen merkitsemistä ja päivittämistä varten.

4 § Työterveyskortin sisältö

Työterveyskortista tulee ilmetä työntekijän etu- ja sukunimi sekä henkilötunnus. Työterveyskorttiin on merkittävä ne terveystarkastukset, joista säädetään työterveyshuoltolaissa (1383/2001) sekä edellä 1 §:n 3 momentissa mainituissa asetuksissa.

Työterveyskorttiin on merkittävä jokaisen suoritettujen terveystarkastuksen ajankohta, seuraavan tarkastuksen ajankohta sekä tarkastuksen suorittaneen työterveysyksikön ja tarkastuksen suorittajan nimi. Merkinnät työterveyskorttiin tekee terveystarkastuksen suorittaja.

5 § Valvonta

Työsuojeluviranomaisen on valvottava, että työnantaja on huolehtinut tämän asetuksen mukaisista velvoitteistaan.

6 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2006

Peruspalveluministeri
Liisa Hyssälä

Hallitussihteeri
Helena Korpinen

Esimerkki työterveyskortista

Lisätietoja	Lisätietoja	TYÖTERVEYSKORTTI Pidä kortti mukanas! Sukunimi _____ Etunimi _____ Henkilötunnus _____
	www.ttl.fi	

Työterveystarkastus suoritettu Pvm ____ / ____ / ____ Seuraava tarkastus tehdään (kk/vvvv) ____ / ____	Tarkastuksen suorittaja / leima	Lisätietoja
Työterveystarkastus suoritettu Pvm ____ / ____ / ____ Seuraava tarkastus tehdään (kk/vvvv) ____ / ____	Tarkastuksen suorittaja / leima	
Työterveystarkastus suoritettu Pvm ____ / ____ / ____ Seuraava tarkastus tehdään (kk/vvvv) ____ / ____	Tarkastuksen suorittaja / leima	

Rakennusalan toimipaikat -kysely

I Toimipaikan taustatiedot

1. Onko toimipaikkasi toiminta... ?
(Voit valita useamman vaihtoehdon)

- a) rakennustyötä
- b) asennustyötä (myös huolto- ja korjaustyöt)
- c) suunnittelutyötä
- d) muuta, mitä? _____

2. Toimiiko yritys, jossa työskentelet pääasiassa...

- a) pääurakoitsijana vai
- b) aliurakoitsijana?

3. Toimipaikkasi henkilöstömäärä

Toimihenkilöiden lukumäärä	_____	hlöä
Rakennustyöntekijöiden lukumäärä	_____	hlöä
Muun henkilöstön lukumäärä	_____	hlöä

II Työterveyshuoltoon liittyvät kysymykset

4. Mikä seuraavista tahoista tuottaa toimipaikkasi työterveyshuollon?

- a) yrityksen omistama työterveyshuolto
 - b) terveyskeskuksen työterveyshuolto/kunnallinen liikelaitos
 - c) yksityinen lääkäriasema
 - d) työnantajien yhteinen työterveysasema (Työterveys ry)
 - e) en osaa sanoa
 - f) työterveyshuoltoa ei ole järjestetty
- Mikäli työterveyshuoltoa ei ole järjestetty, niin siirry kysymykseen numero 19.

5. Toimiessanne aliurakoitsijana edellyttääkö pääurakoitsija, että teillä on voimassa oleva työterveyshuoltosopimus?

- a) kyllä, kaikki tai suurin osa pääurakoitsijoista edellyttää
- b) osa edellyttää ja osa ei
- c) ei kukaan
- d) emme toimi aliurakoitsijana
- e) en osaa sanoa

6. Toimiessanne pääurakoitsijana edellyttättekö, että aliurakoitsijoillanne on voimassa oleva työterveyshuoltosopimus?

- a) kyllä, kaikilta aliurakoitsijoilta edellytetään
- b) osalta edellytetään ja osalta ei
- c) ei keneltäkään
- d) emme toimi pääurakoitsijana
- e) en osaa sanoa

7. Tiedetäänkö toimipaikallasi, mitä palveluja työterveyshuollosta saa ja missä asioissa heidän puoleensa voi kääntyä:

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) melko huonosti vai
- d) ei juuri ollenkaan?
- e) en osaa sanoa

8. Voivatko toimipaikkasi rakennustyöntekijät hakeutua myös sairauksien takia työterveyslääkäriin tai työterveyshoitajan vastaanotolle?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

9. Tunteeko työterveyshuolto toimipaikkasi työolot:

- a) erittäin hyvin
- b) melko hyvin
- c) melko huonosti vai
- d) erittäin huonosti?
- e) en osaa sanoa

10. Onko joku toimipaikkasi työterveyshuollon henkilöistä, esimerkiksi lääkäri, työterveyshoitaja tai työfysioterapeutti käynyt toimipaikkasi rakennustyömailla perehtymässä työoloihinne viimeisen 3 vuoden aikana?

- a) kyllä, usein
- b) kyllä, muutaman kerran
- c) kyllä, ainakin kerran
- d) ei ole käynyt lainkaan
- e) en osaa sanoa

11. Minkä arvosanan antaisit toimipaikkasi työterveyshuoltopalveluille ja toiminnalle kokonaisuudessaan viimeisten 12 kuukauden aikana

- a) kiitettävä
- b) hyvä
- c) tyydyttävä
- d) välttävä vai
- e) huono
- f) en osaa sanoa

12. Kohdentuuko työterveyshuollon toiminta toimipaikkasi tarpeisiin nähden (esimerkiksi asioiden tärkeys, kohderyhmät jne.)

- a) erittäin hyvin
- b) melko hyvin
- c) melko huonosti vai
- d) erittäin huonosti?
- e) en osaa sanoa

13. Ovatko työterveyshenkilöstön osaamisalueet ja ammattitaito toimipaikkasi tarpeisiin nähden

- a) hyvät
- b) melko hyvät
- c) melko huonot vai
- d) huonot?
- e) en osaa sanoa

14. Onko toimipaikkasi ja työterveyshuollon keskinäinen yhteistyö työterveyshuollon toiminnan suunnittelussa

- a) riittävää
- b) melko riittävää
- c) melko riittämätöntä vai
- d) täysin riittämätöntä?
- e) en osaa sanoa

15. Saako toimipaikkasi selkeää palautetta työterveyshuolloilta siitä, millaiseksi se arvioi toimipaikan ja henkilöstön tilanteen: terveys-, työolo-, työympäristön riski- ja työhyvinvointi -tilanteen:

- a) riittävästi
- b) melko riittävästi
- c) melko riittämättömästi vai
- d) täysin riittämättömästi?
- e) en osaa sanoa

16. Saako toimipaikkasi toteuttamiskelpoisia suosituksia ja parannusehdotuksia työterveyshuolloilta:

- a) riittävästi
- b) melko riittävästi
- c) melko riittämättömästi vai
- d) täysin riittämättömästi?
- e) en osaa sanoa

17. Onko toimipaikkasi kohdalla työterveyshuollon tuottama hyöty viimeisten 12 kuukauden aikana mielestäsi vastannut kustannuksia:

- a) erittäin hyvin
- b) melko hyvin
- c) melko huonosti vai
- d) erittäin huonosti?
- e) en osaa sanoa

18. Mitä erityistä pitäisi huomioida rakennusalan työterveyshuollossa?

III Työterveyskortti (Kyselyn lopussa on tietoa Työterveyskortista)

19. Onko yrityksessä, jossa työskentelet käytössä Työterveyskortti?

- a) kyllä
- b) ei, työntekijämme eivät kuulu Työterveyskortin piiriin (Vna 1176/2006)
Siirry kysymykseen numero 25
- c) ei, miksi _____
- d) en osaa sanoa

20. Ovatko yrityksesi/ toimipaikkasi työnjohtajat tietoisia Työterveyskortista?

- a) kyllä, kaikki tai suurin osa tietää
- b) kyllä, osa tietää
- c) ei, kukaan ei tiedä
- d) en osaa sanoa

21. Kerrotaanko yrityksessäsi/toimipaikassasi uusille rakennustyöntekijöille Työterveyskortista?

- a) kyllä, yleensä (esim. kuuluu perehdytykseen)
- b) kyllä, mutta satunnaisesti
- c) ei kerrota
- d) en osaa sanoa

22. Edellytetäänkö toimipaikassasi, että rakennustyöntekijöillä on Työterveyskortti mukanaan työmailla?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

23. Onko joku pyytänyt rakennustyöntekijöitänne esittämään Työterveyskorttiaan työssä viimeisen 12 kk:n aikana?

- a) ei
- b) kyllä, kuka tai ketkä seuraavista (voit valita useamman vaihtoehdon)
 - i. työnantaja, oma esimies
 - ii. työsuojeluviranomainen
 - iii. yhteisen rakennustyömaan päätoteuttaja
 - iv. rakennuttaja
 - v. ammattiliiton edustaja
 - vi. työterveyshuollon edustaja
 - vii. joku muu, kuka _____
- c) en osaa sanoa

24. Miten yrityksesi tai toimipaikkasi hankkii Työterveyskortit?

- a) tulostamme Työterveyslaitoksen Rakennusterveys sivuilta
- b) ostamme Työterveyslaitoksen kirjakaupasta
- c) saamme työterveyshuoltomme kautta
- d) saamme valmiita kortteja, mistä
 - i) vakuutusyhtiöltä
 - ii) muualta, mistä _____
- e) en osaa sanoa

25. Kysyvätkö toimipaikkasi työnjohtajat aliurakoitsijoiden työntekijöiden Työterveyskorttia?

- a) kyllä, kaikki tai suurin osa kysyy
- b) osa kysyy
- c) ei kysy
- d) ei ole aliurakoitsijoita
- e) en osaa sanoa

26. Mitkä ovat mielestäsi Työterveyskortin hyvät puolet?

27. Mitkä ovat mielestäsi Työterveyskortin huonot puolet?

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Tietoa Työterveyskortista (Vna 1176/2006)

Valtioneuvoston asetus työntekijöiden Työterveyskortista rakennustyössä (1176/2006) tuli voimaan 1.1.2007. Aikaisemmin suurin osa rakennusalan työntekijöistä kuului lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (LEL-lain) piiriin ja rakennustyöntekijöiden työterveyshuollon seuranta oli perustunut vuosina 2001–2006 seuranta-rekisteriin (Raketti-rekisteri). Vuoden 2007 alusta voimaan tulleen uuden työeläkelainsäädännön myötä LEL-lain voimassaolo lakkasi ja Raketti-rekisterin ylläpito loppui.

Asetuksen tarkoitus ja soveltamisala

Asetuksen tarkoituksena on Työterveyskortin avulla edistää työntekijän työterveyshuollon järjestämistä ja toteuttamista sekä terveydentilan seurantaa rakennustyössä.

Rakennustyöllä tarkoitetaan maan alla tai päällä taikka vedessä tapahtuvaa rakennuksen tai muun rakennelman uudis- ja korjausrakentamista ja kunnossapitoa sekä näihin liittyvää asennustyötä, purkamista, maa- ja vesirakentamista sekä rakentamista koskevaa suunnittelua.

Asetusta ei kuitenkaan sovelleta:

- * toimihenkilöön;
- * sellaiseen lvi-, sähkö-, tele-, hissi- tai kaukolämpöalan työntekijään tai muuhun työntekijään, joka asentaa, huoltaa tai kunnossapitää rakennukseen tai rakennelmaan asennettavia erillisiä järjestelmiä, varusteita tai laitteita ja joka on muun yrityksen kuin rakennusliikkeen palveluksessa;
- * eikä sellaiseen puhelin-, tietoliikenne-, sähkö- tai kaukolämpöverkkotyöntekijään tai energiantuotantolaitoksen työntekijään, joka on muun yrityksen kuin rakennusliikkeen palveluksessa.

Työnantajan velvollisuudet

Työnantajan on osana työterveyshuollon järjestämis- ja toteuttamisvelvollisuutta huolehdittava siitä, että rakennustyötä tekevällä työntekijällä on oma henkilökohtainen Työterveyskortti. Työnantajan on huolehdittava, että työntekijällä on Työterveyskortti ennen työskentelyn aloittamista rakennustyömaalla.

Työntekijän velvollisuudet

Työntekijän on pidettävä Työterveyskortti mukanaan rakennustyömaalla. Työterveyshuollon järjestämisen valvomiseksi työntekijän on pyydettäessä näytettävä Työterveyskortti työnantajalle, työsuojeluviranomaisen tarkastajalle, yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajalle tai rakennuttajalle. Työntekijän on työterveystarkastuksen yhteydessä esitettävä Työterveyskorttinsa työterveyshuollon ammattihenkilölle tai asiantuntijalle tietojen merkitsemistä ja päivittämistä varten.

Työterveyskortin sisältö

Työterveyskortista tulee ilmetä työntekijän etu- ja sukunimi sekä henkilötunnus. Työterveyskorttiin on merkittävä jokaisen suoritettujen terveystarkastuksen ajankohta, seuraavan tarkastuksen ajankohta sekä tarkastuksen suorittaneen työterveysyksikön ja tarkastuksen suorittajan nimi. Merkinnot työterveyskorttiin tekee terveystarkastuksen suorittaja.

Valvonta

Työsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa, että työnantaja on järjestänyt työterveyshuollon ja että osana työterveyshuollon toteuttamista työntekijällä on Työterveyskortti. Työterveyshuoltopalvelujen lääketieteellisen sisällön valvonta kuuluu STM:lle, Terveystieteiden tutkimuskeskukselle ja lääninhallitukselle.

UNDERSÖKNING AV FÖRETAGSHÄLSOVÅRDENS OMFATTNING, INNEHÅLL OCH GENOMFÖRANDE INOM BYGGBRANSCHEN

Enkät till arbetsplatser inom byggbranschen

Anvisningar för besvarande av enkäten

- Besvara frågorna på formuläret genom att ringa in det svarsalternativ som bäst beskriver din situation eller genom att skriva svaret på utsatt plats
- Returnera frågeformuläret senast onsdagen den 27.1.2010 i det bifogade svarskuvertet, vars porto är betalt

I Bakgrundsinformation om arbetsplatsen

1. Är verksamheten på din arbetsplats ... ?

(Du kan välja flera alternativ)

- a) byggarbete
- b) installationsarbete (även underhålls- och reparationsarbeten)
- c) planeringsarbete
- d) övrigt, vad? _____

2. Fungerar företaget där du arbetar i huvudsak som ...

- a) huvudentreprenör eller
- b) underentreprenör?

3. Personalstyrkan på din arbetsplats

Antal tjänstemän	_____ pers
Antal byggarbetare	_____ pers
Antal övrig personal	_____ pers

II Frågor i anknytning till företagshälsovården

4. Vilka av följande sektorer producerar företagshälsovården på din arbetsplats?

- a) företagshälsovård som ägs av företaget
 - b) hälsovårdscentralens företagshälsovård/kommunal affärsinrättning
 - c) privat läkarstation
 - d) arbetsgivarnas gemensamma företagshälsovårdsstation (Työterveys ry)
 - e) jag vet inte
 - f) ingen företagshälsovård har ordnats
- Om ingen företagshälsovård har ordnats, gå vidare till fråga nummer 19.

5. När ni fungerar som underentreprenör förutsätter huvudentreprenören att ni har ett giltigt avtal om företagshälsovård?

- a) ja, alla eller största delen av huvudentreprenörerna förutsätter det
- b) en del förutsätter det, en del inte
- c) ingen förutsätter det
- d) vi fungerar inte som underentreprenörer
- e) Jag vet inte

6. När ni fungerar som huvudentreprenör förutsätter ni att underentreprenören har ett giltigt avtal om företagshälsovård?

- a) ja, det förutsätts av alla underleverantörer
- b) av en del förutsätts det, av andra inte
- c) nej
- d) vi fungerar inte som huvudentreprenör
- e) jag vet inte

7. Vet man på din arbetsplats vilka tjänster man kan få från företagshälsovården och i vilka frågor man kan vända sig till dem:

- a) bra
- b) rätt bra
- c) rätt dåligt eller
- d) knappt alls
- e) jag vet inte

8. Kan byggarbetarna på din arbetsplats även på grund av sjukdom söka sig till företagsläkarens eller företagshälsovårdarens mottagning?

- a) ja
- b) nej
- c) jag vet inte

9. Känner företagshälsovården till arbetsförhållandena på din arbetsplats:
- a) väldigt bra
 - b) rätt bra
 - c) rätt dåligt eller
 - d) mycket dåligt?
 - e) jag vet inte
10. Har någon av företagshälsovårdspersonalen på din arbetsplats, till exempel en läkare, företagshälsovårdare eller företagsfysioterapeut, besökt arbetsplatsens byggplats för att sätta sig in i era arbetsförhållanden under de senaste 3 åren?
- a) ja, ofta
 - b) ja, några gånger
 - c) ja, åtminstone en gång
 - d) nej
 - e) jag vet inte
11. Vilket betyg skulle du ge din arbetsplats företagshälsovårds tjänster och verksamhet i sin helhet under de senaste 12 månaderna
- a) utmärkt
 - b) bra
 - c) nöjaktigt
 - d) försvarligt eller
 - e) undermåligt
 - f) jag vet inte
12. Inriktas företagshälsovårdens verksamhet på din arbetsplats behov (t.ex. prioritetsordning, målgrupper, o.s.v.)
- a) väldigt bra
 - b) ganska bra
 - c) ganska dåligt eller
 - d) väldigt dåligt?
 - e) jag vet inte
13. Är företagshälsovårdspersonalens kompetensområden och yrkeskunskap med tanke på din arbetsplats behov
- a) bra
 - b) ganska bra
 - c) ganska dåliga eller
 - d) dåliga?
 - e) jag vet inte

14. Är samarbetet mellan din arbetsplats och företagshälsovården gällande planeringen av företagshälsovårdens verksamhet
- a) tillräckligt
 - b) någorlunda tillräckligt
 - c) någorlunda otillräckligt eller
 - d) helt otillräckligt?
 - e) jag vet inte
15. Får din arbetsplats klar respons om företagshälsovårdens bedömning av arbetsplatsens och personalens situation: gällande hälsan, arbetsförhållandena, arbetsmiljön, riskerna och arbetshälsan
- a) tillräckligt
 - b) någorlunda tillräckligt
 - c) någorlunda otillräckligt eller
 - d) helt otillräckligt?
 - e) jag vet inte
16. Får din arbetsplats genomförbara rekommendationer och förbättringsförslag av företagshälsovården:
- a) tillräckligt
 - b) någorlunda tillräckligt
 - c) någorlunda otillräckligt eller
 - d) helt otillräckligt?
 - e) jag vet inte
17. Har nyttan som företagshälsovården bringat din arbetsplats de senaste 12 månaderna i din mening motsvarat kostnaderna:
- a) väldigt bra
 - b) rätt bra
 - c) rätt dåligt eller
 - d) väldigt dåligt?
 - e) Jag vet inte
18. Vad borde man särskilt beakta i företagshälsovården inom byggbranschen?

Arbetshälsoinstitutet

III Företagshälsokort (I slutet av enkäten finns information om företagshälsokortet)

19. Använder företaget som du arbetar för företagshälsokort?

- a) ja
- b) nej, våra arbetstagare omfattas inte av företagshälsokortet (statsrådets förordning om företagshälsokort för arbetstagare som utför byggarbete (1176/2006) Gå vidare till fråga nummer 25
- c) nej, varför _____
- d) jag vet inte

20. Är cheferna på ditt företag/din arbetsplats medvetna om företagshälsokortet?

- a) ja, största delen eller alla känner till det
- b) ja, en del vet om det
- c) nej, ingen känner till det
- d) jag vet inte

21. Informeras nya arbetstagare på ditt företag/din arbetsplats om företagshälsokortet?

- a) ja, vanligtvis (hör t.ex. till inskolningen)
- b) ja, men sporadiskt
- c) nej
- d) jag vet inte

22. Förutsätts det på din arbetsplats att byggarbetare har ett företagshälsokort med sig på arbetsplatsen?

- a) ja
- b) nej
- c) jag vet inte

23. Har någon bett era arbetstagare visa upp sitt företagshälsokort i arbetet under de senaste 12 månaderna?

- a) nej
- b) ja, vem eller vilka av de följande (du kan välja flera alternativ)
 - i. arbetsgivaren, den egna chefen
 - ii. en arbetarskyddsmyndighet
 - iii. den huvudsakliga genomföraren på en gemensam byggplats
 - iv. byggherren
 - v. en representant för fackförbundet
 - vi. en representant för företagshälsovården
 - vii. annan, vem _____
- c) jag vet inte

24. Hur skaffar ditt företag eller din arbetsplats företagshälsokort?

- a) vi skriver ut dem på Arbetshälsoinstitutets webbplats
- b) vi köper dem i Arbetshälsoinstitutets bokhandel
- c) vi får dem via vår företagshälsovård
- d) vi får färdiga kort från
 - i) försäkringsbolaget
 - ii) någon annanstans, varifrån _____
- e) jag vet inte

Arbetshälsoinstitutet

25. Ber arbetsledarna på din arbetsplats att få se underentreprenörernas arbetstagares företagshälsokort?

- a) ja, alla eller största delen ber om det
- b) en del ber om det
- c) nej, de ber inte om det
- d) vi har inte underentreprenörer
- e) jag vet inte

26. Vad anser du att företagshälsokortets goda sidor är?

27. Vad anser du att företagshälsokortets dåliga sidor är?

TACK FÖR DINA SVAR!

Information om företagshälsokortet (statsrådets förordning om företagshälsokort för arbetstagare som utför byggarbete 1176/2006)

Statsrådets förordning om företagshälsokort för arbetstagare som utför byggarbete (1176/2006) trädde i kraft 1.1.2007. Tidigare omfattades största delen av arbetstagarna inom byggbranschen av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och uppföljningen av företagshälsovården för byggarbetare hade åren 2001-2006 baserat sig på uppföljningsregistret (Raketti-registret). I och med den nya lagstiftningen om arbetspension som trädde i kraft i början av år 2007 upphörde lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden att gälla och upprätthållandet av Raketti-registret upphörde.

Förordningens syfte och tillämpningsområde

Förordningens syfte är att med hjälp av företagshälsokort främja ordnandet och genomförandet av företagshälsovård för arbetstagare som utför byggarbete samt att underlätta kontrollen av deras hälsa.

Med byggarbete avses nybyggnad, reparationsbyggnad och underhåll av byggnader och andra konstruktioner ovan och under jord och i vatten samt på installationsarbeten, rivningsarbeten, jord- och vattenbyggnad och planering som gäller byggandet i anslutning till det.

Denna förordning tillämpas dock inte på:

* funktionärer,

* sådana arbetstagare i vvs-, el-, tele-, hiss- eller fjärrvärmebranschen eller andra arbetstagare som är anställda hos andra företag än byggföretag och som installerar eller underhåller särskilda system, utrustningar eller anordningar som installeras i en byggnad eller en konstruktion samt

3) sådana telefon-, datakommunikations-, el- eller fjärrvärmearbetare eller arbetstagare vid en elproduktionsanläggning som är anställda hos andra företag än byggföretag.

Arbetsgivarens skyldigheter

Arbetsgivaren skall som en del av skyldigheten att ordna och genomföra företagshälsovård se till att arbetstagare som utför byggarbete har ett personligt företagshälsokort. Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren har ett företagshälsokort innan han eller hon inleder arbetet på byggarbetsplatsen.

Arbetstagarens skyldigheter

Arbetstagaren skall ha företagshälsokortet med sig på byggarbetsplatsen. För övervakningen av att företagshälsovård ordnas skall arbetstagaren på begäran visa upp företagshälsokortet för arbetsgivaren, arbetarskyddsmyndighetens inspektör, den som i huvudsak genomför byggprojektet på en gemensam byggarbetsplats eller för byggherren.

Arbetstagaren skall i samband med företagshälsoundersökningen visa sitt företagshälsokort för en yrkesutbildad person eller sakkunnig inom företagshälsovården för antecknande av uppgifter och uppdatering av dem.

Företagshälsokortets innehåll

Av företagshälsokortet skall framgå arbetstagarens förnamn och släktnamn samt personbeteckning. I företagshälsokortet skall antecknas tidpunkten för varje utförd hälsoundersökning, tidpunkten för följande undersökning samt namnet på företagshälsovårdsenheten och den som utfört undersökningen. Anteckning i företagshälsokortet görs av den som utför hälsoundersökningen.

Övervakning

Arbetarskyddsmyndigheterna skall övervaka att arbetsgivaren har ordnat företagshälsovården och att arbetstagaren, som en del av företagshälsovården, har ett företagshälsokort. Det medicinska innehållet i eller övervakningen av Företagstjänsterna hör till social- och hälsovårdsministeriet, Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelsen.

Työterveysyksikön taustatieto -kysely

I Työterveysyksikköne taustatiedot

1. Kuinka monta asiakastoimipaikkaa työterveysyksiköllänne on tällä hetkellä?

_____ kpl

2. Kuinka moni em. asiakastoimipaikoista on yksityisiä rakennusalan asiakastoimipaikkoja?

_____ kpl

3. Kuinka monta henkilöasiakasta kuuluu tällä hetkellä työterveysyksikköne

työterveyshuollon piiriin? <i>KELAN korvausluokka I mukainen toiminta</i>		sairaanhoidon piiriin? <i>KELAN korvausluokka II mukainen toiminta</i>	
☐	ei työterveyshuoltosopimuksia	☐	ei sairaanhoitosopimuksia
☐	alle 500	☐	alle 500
☐	501–1000	☐	501-1000
☐	1001–2000	☐	1001-2000
☐	2001–4000	☐	2001–4000
☐	yli 4000	☐	yli 4000
☐	en osaa sanoa	☐	en osaa sanoa

4. Kuinka monta työterveyshoitajaa työskentelee työterveysyksikössänne?

_____ hlöä

5. Kuinka monen työterveyshoitajan asiakasyrityksenä on jokin yksityissektorilla toimiva rakennusalan yritys (ei kunta)? Rakennusalan yrityksiksi katsotaan yritys, jonka toimialaluokitus 2002, TOL 45 (rakentaminen) ja joiden työntekijöille kuuluu lakisääteinen Työterveyskortti.

_____ hlön

KIIITOS VASTAUKSISTASI!

Rakennusalan työterveyshuolto -kysely

I Vastaajan taustatiedot

1. Kuinka monta yksityistä rakennusalan asiakastoimipaikkaa/-yritystä (ei kunta) sinulla on hoidettavanasi? (noin arvio riittää) _____ kpl
2. Kuinka monta henkilöasiakasta sinulla on näissä rakennusalan yrityksissä yhteensä? (noin arvio riittää) _____ hlöä
3. Kuinka monta henkilöasiakasta sinulla on kaiken kaikkiaan hoidossasi, mukaan lukien em. rakennusalan henkilöasiakkaat? (noin arvio riittää) _____ hlöä
4. Kuinka paljon vuotuisesta työajasta arvioit käyttäväsi rakennusalan työterveys-huoltotoimintaan? (arvioi prosentteina) _____ %
5. Kuinka monta vuotta olet toiminut rakennusalan työterveyshuollossa? (noin arvio riittää) _____ v
6. Oletko käynyt rakennusalan työterveyshuollon erityiskursseja (vähintään 2 pv)?
 - a) kyllä
 - b) olen parhaillaan kurssilla
 - c) en

II Rakennusalan työterveyshuollon sisältö

7. Kuinka suurella osalla huollossasi olevista rakennusalan toimipaikoista työterveys- huoltosopimus sisältää myös sairaanhoidon?
 - a) lähes kaikilla tai kaikilla
 - b) yli puolella
 - c) noin puolella
 - d) alle puolella
 - e) ei juuri kenelläkään

8. Mitkä ovat mielestäsi rakennusalan työterveyshuollon suurimmat erot verrattuna muiden toimialojen työterveyshuoltoon?

9. Mitä erityistä pitäisi huomioida rakennusalan työterveyshuollossa?

III Työterveyskortti (Kyselyn lopussa on tietoa Työterveyskortista)

10. Tiedätkö« khnro» kenelle rakennusalan työntekijöistä kuuluu Työterveyskortti?

- a) kyllä
- b) en ole aivan varma
- c) en

11. Kuinka suurella osalla yksityisistä rakennusalan asiakasyrityksistäsi on käytössään Työterveyskortti?

- a) lähes kaikilla tai kaikilla
- b) yli puolella
- c) noin puolella
- d) alle puolella
- e) ei juuri kenelläkään
- f) en osaa sanoa

12. Ovatko rakennusalan asiakastoimipaikkasi työnjohtajat tietoisia Työterveyskortista?

- a) kyllä, kaikki tai suurin osa tietää
- b) kyllä, osa tietää
- c) ei, kukaan ei tiedä
- d) en osaa sanoa

13. Kuinka suurella osalla viimeisen 12 kk:n aikana rakennusalan määräaikaistarkastukseen tulijoista on ollut mukanaan Työterveyskortti (niillä, joilla se kuuluu olla)?

- a) lähes kaikilla tai kaikilla
- b) yli puolella
- c) noin puolella
- d) alle puolella
- e) ei juuri kenelläkään
- f) ei ole ollut määräaikaistarkastuksia viimeisen 12 kk aikana

14. Mistä teidän yksikkönne hankkii Työterveyskortit? (usea vastaus mahdollinen)

- a) tulostetaan Työterveyslaitoksen Rakennusterveyssivuilta
- b) ostetaan Työterveyslaitoksen kirjakaupasta
- c) painatetaan työterveysyksikön omia kortteja
- d) saadaan valmiita kortteja, mistä
 - i) vakuutusyhtiöltä
 - ii) muualta, mistä _____
- e) en osaa sanoa

15. Mitkä ovat mielestäsi Työterveyskortin hyvät puolet?

16. Mitkä ovat mielestäsi Työterveyskortin huonot puolet?

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Työ ja terveys Suomessa 2009 rakennustyöntekijöiden puhelinhaastatteluun mukaan otetut toimialat ja ammatit

Toimialaluokitus 2002 (Tilastokeskus)

TOL 45	<p>Rakentaminen</p> <p>Tähän luokkaan kuuluvat yleinen rakentaminen sekä erikoisalarakentaminen rakennusten ja maa- ja vesirakentamisen osalta, rakennusasettaminen ja rakennusten viimeistely. Näihin sisältyvät uudis- ja lisärakentaminen, korjaaminen ja muutokset, tehdasvalmisteisten rakennusten pystyttäminen rakennuspaikalla sekä tilapäisrakennelmat.</p> <p>Yleistä rakentamista on asuin-, toimitila- ja muiden rakennusten jne. rakentaminen; suurten rakennelmien; moottoriteiden, teiden, katujen, siltojen, tunneleiden; rautateiden, lentokenttien; satamien ja muiden vesirakennustöiden, kuten kastelujärjestelmien, viemäreiden, putkijohtojen ja sähkölinjojen; liikunta-alueiden yms. rakentaminen. Tällainen työ voidaan tehdä omaan laskuun tai teettää palkkio- tai sopimusperusteella. Alihankkijat voivat toteuttaa osan työstä tai joskus koko rakennustyön.</p> <p>Erikoisalarakentaminen sisältää rakennusten osien sekä maa- ja vesirakennustöiden osien rakentamisen sekä näiden valmistelutyöt. Se on yleensä erikoistunutta rakentamista, joka edellyttää erikoistaitoja ja/tai -välineitä. Siihen kuuluvat paalutus, perustustyöt, kaivonporaus, rakennuksen rungon rakentaminen, betonityöt, muuraus, laatoitus, telineiden pystyttäminen, katon rakentaminen jne. Mukaan luetaan myös teräsrakenteiden pystyttäminen, mikäli sama yksikkö ei ole myös valmistanut kyseisiä osia. Erikoisalarakentamisen suorittaa useimmiten alihankkija, mutta korjausrakentaminen voidaan toteuttaa myös suoraan kiinteistön omistajalle.</p> <p>Rakennusasettamiseen kuuluu kaikkien sellaisten varusteiden asentaminen, joilla rakennuksesta/rakennelmasta tehdään toimiva. Tällaiset työt tehdään yleensä rakennuspaikalla, vaikka osia niistä voidaan tehdä työpajoissa. Rakennusasettaminen sisältää putkityöt, lämmitys- ja ilmastointijärjestelmän, antennien, hälytys- ja muiden sähköisten ja palosammutusjärjestelmien sekä hissien ja liukuportaiden asennuksen jne. Lisäksi siihen kuuluu eristystyö (vesi-, lämpö-, äänieristys) metallilevyjen asennus, kauppojen jäädytysjärjestelmien asennus, valaistus- ja merkinantolaitteistojen asennus teille, lentokentille, rautateille, satamiin jne. Myös näiden järjestelmien korjaus kuuluu rakennusasettamiseen.</p> <p>Rakennusten viimeistelyyn kuuluu rakennustyön loppuun saattamista, kuten lasitus, rappaus, maalaus ja sisustustyöt, lattiamateriaalin asennus, tapetointi jne., lattian hionta, koristepuusepäntö, akustointi, rakennuksen ulkopuolen puhdistaminen jne. Myös edellä mainittujen töiden kaltainen korjaustyö kuuluu rakennuksen viimeistelyyn.</p> <p>Tähän ei kuulu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rakennusmateriaalien valmistus (pääluokat C ja D) - teollisten koneiden ja laitteiden asentaminen ja pystyttäminen valmistajan toimesta (D) - teollisesti tai itse valmistettujen rakennusten tai rakennelmien osien kokoaminen rakennuksiksi luokitellaan asianomaiseen teollisuuden luokkaan pääasiallisen rakennusmateriaalin mukaan,
--------	---

	<p>paitsi betonisten rakennelmien osien kokoaminen rakennuksiksi, joka luokitellaan rakentamisen luokkaan (45)</p> <ul style="list-style-type: none"> - viheralueiden ylläpito ja hoito (01410) - raakaöljyn ja maakaasun talteenottoon suoraan liittyvät rakennustyöt (11200) - puusepäntuotteiden asennus valmistajan toimesta luokitellaan asianomaiseen teollisuuden luokkaan (2030) - metallirakennelmien kokoaminen valmistajan toimesta (28110) - arkkitehtipalvelut (74203) - rakennus- ja rakennesuunnittelu sekä muut insinööripalvelut ja tekninen suunnittelu (7420) - rakennuttamistehtäviin ja projektinhallintaan liittyvä palvelutoiminta (74207) - ikkunoiden, savupiippujen, kuumavesivaraajien, sisätilojen jne. puhdistaminen (74700) - rakennuttajatoiminta, johon sisältyy mm. maan hankinta (70110) - rakennuskoneiden vuokraus ilman kuljettajia ja käyttäjiä (71320) - ulkotilojen (tiet, lentokentät, torit, puistot yms.) hoito (90031) - pilaantuneen maa-aineksen poisto (90032)
--	---

Ammattiluokitus 2001 (Tilastokeskus)

712	<p>Rakennustyöntekijät ym. Ryhmän ammatit sisältävät rakentamiseen liittyviä tehtäviä. Tehtäviin sisältyy rakentamista, muuraamista, laatoittamista, raudoittamista, korjaamista ja huoltotöitä.</p>
713	<p>Rakennusten viimeistelytyöntekijät Ryhmän ammatit sisältävät rakennusten viimeistelyyn liittyviä tehtäviä. Tehtäviin sisältyy rappaamista, eristämistä, lasin leikkaamista ja asentamista rakennuksiin ja kulkuneuvoihin sekä kalusteiden, kattojen, lattioiden, sähköjärjestelmien, vesijohtojen ja putkien asentamista ja korjaamista.</p>
714	<p>Maalarit ja rakennuspuhdistajat Ryhmän ammatit sisältävät maalaamiseen ja rakennusten puhdistamiseen liittyviä tehtäviä. Tehtäviin sisältyy maalaamista ja sen valmistelua erilaisten pintakäsittelyjen avulla, kankaiden kiinnittämistä, tapetointia, laatoittamista, lakkaamista, nuohoamista sekä rakennusten ja muiden rakenteiden ulkopintojen puhdistamista.</p>
9312	<p>Maa- ja vesirakennusalan avustavat työntekijät Tekevät teiden, katujen ym. rakentamiseen liittyviä avustavia töitä. Esimerkkejä: - kunnossapitotyömies (tietyö) - mittamiehen apulainen</p>
9313	<p>Rakennusalan avustavat työntekijät Tekevät rakentamiseen liittyviä avustavia töitä. Esimerkkejä: - sekatyöntekijä - rakennusapumies Tähän ei kuulu: - rakennustyöntekijä (7121)</p>

Rakennustyöntekijöiden työterveyskorttiin liittyvät kysymykset

R1

Oletko rakennus-, asennus- tai suunnittelutyössä?

Maan alla tai päällä taikka vedessä tapahtuva rakennuksen tai muun rakennelman uudis- ja korjausrakentaminen ja kunnossapito sekä näihin liittyvä asennustyö, purkaminen, maa- ja vesirakentaminen sekä rakentamista koskeva suunnittelu

- 1 Rakennustyö
- 2 Asennustyö (myös huolto- ja korjaustyöt)
- 3 Suunnittelutyö
- 4 Muu

Jos ammatti kuuluu ryhmään '712' tai '713' tai '714' tai '9312' tai '9313' ja R1=3,

R2

Oletko toimihenkilö?

- 2 Kyllä
- 1 Ei

R3

Onko työnantajasi:

- 1 rakennusliike
- 2 tai rakennusyrittäjä?
- 3 Ei ole

R4

Toimiiko työnantajasi tällä hetkellä rakennuskohteessasi:

Viimeisimmässä rakennuskohteessa, jos vanha loppunut ja uutta ei vielä ole.

- 1 pää- vai
- 2 aliurakoitsijana?

R. Rakennusala

Työterveyskortti

Seuraavaksi kysyn muutamia kysymyksiä ns. työterveyskortista.

Korttiin merkitään tehty työterveystarkastus ja seuraavan tarkastuksen suositeltu ajankohta.

Se on usein vihreä-valkoinen (ei välttämättä), paperinen tai pahvinen taiteltu kortti, jonka olet voinut saada Raketti-rekisteristä vuonna 2006 tai työterveysasemaltasi.

Työterveyskortti on ollut pakollinen rakennustyötä tekeville vuoden 2007 alusta.

R5

Onko sinulla työterveyskortti?

Ei työturvallisuuskortti, eikä tulityökortti, eikä henkilökortti, eikä vakuutusyhtiön sairauskortti, eikä KELA-kortti

- 1 On
- 2 On saanut, mutta ei tiedä missä se on
- 3 Ei ole koskaan saanut sellaista

R6

Minä vuonna viimeksi kävit työterveyskorttiin merkityssä työterveystarkastuksessa?
Vuonna 2006-2009

- 1 2006-2009
- 2 Ei muista
- 3 Sai kortin vasta viimeksi tehdyssä tarkastuksessa
- 4 Tarjoaa vanhempaa vuotta

R7

Entä minä vuonna kortin mukaan sinulla on seuraava työterveystarkastusaika?
Vuonna 2009-2025.

- 1 2009-2025
- 2 Ei muista
- 3 Korttiin ei ole merkitty päivämäärää
- 4 Tarjoaa vanhempaa vuotta (2006-2008, ei käyttänyt aikaa)

Johtuiko se, ettet mennyt korttiin merkittynä ajankohtana työterveystarkastukseen:
Monivalinta. 1=ei 2=kyllä

- R81j työnantajasta *Ei järjestettyä työterveyshuoltoa, työnantaja ei järjestänyt, ei päästänyt jne.*
- R82j työterveyshuollosta *Siirtynyt työterveyshuollon kiireiden takia, työterveyshuolto ei kutsunut jne.*
- R83j vai sinusta itsestäsi *Ei huomannut, ehtinyt, halunnut, tahtonut mennä jne.*

Milloin pidät työterveyskorttia mukana työssä?
Monivalinta. 1=ei 2=kyllä

- R91j Ei koskaan
- R92j Satunnaisesti
- R93j Uuden työmaan alkaessa
- R94j Jos pyydetään tuomaan
- R95j Aina
- R96j Muulloin, milloin?

R9muu1 avovastaus

Milloin muulloin pitää työterveyskorttia mukana työssä. Kirjaa: _____ (0-100 merkkiä)

R10

Onko joku nykyisessä työpaikassasi pyytänyt sinua esittämään työterveyskorttisi?

- 2 Kyllä
- 1 Ei

Mikä taho (nykyisessä työpaikassasi on pyytänyt sinua esittämään työterveyskorttisi)?
Nykyisen työnantajan palveluksessa. Monivalinta. 1=ei 2=kyllä

- R10kyl1j Työnantaja, oma esimies
- R10kyl2j Työsuojelupäällikkö
- R10kyl3j Työsuojeluviranomainen (työsuojelutarkastaja)
- R10kyl4j Yhteisen rakennustyömaan päätoteuttaja
- R10kyl5j Rakennuttaja
- R10kyl6j Ammattiliiton edustaja
- R10kyl7j Työterveyshuollon edustaja
- R10kyl8j Joku muu, mikä taho?

R10muu avovastaus

Onko joku muu nykyisessä työpaikassasi pyytänyt sinua esittämään työterveyskorttisi? Kirjaa mikä taho: _____(0-100 merkkiä)

R10_1

Onko työterveyskorttiasi kysytty koskaan aikaisemmin?

Tarkoitetaan ennen nykyistä työsuhdetta nykyisen työnantajan kanssa, ei edellistä työmaata saman työnantajan palveluksessa.

2 Kyllä

1 Ei

Mikä taho kysyi?

Tarkoitetaan ennen nykyistä työsuhdetta nykyisen työnantajan kanssa, ei edellistä työmaata saman työnantajan palveluksessa.

Merkitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Monivalinta. 1=ei 2=kyllä

- R10kyl9j Työnantaja, oma esimies
- R10kyl10j Työsuojelupäällikkö
- R10kyl11j Työsuojeluviranomainen (työsuojelutarkastaja)
- R10kyl12j Yhteisen rakennustyömaan päätoteuttaja
- R10kyl15j Rakennuttaja
- R10kyl16j Ammattiliiton edustaja
- R10kyl17j Työterveyshuollon edustaja
- R10kyl18j Joku muu, mikä taho?

R10_1muu avovastaus

Joku muu kysynyt työterveyskorttia aikaisemmin? Kirjaa mikä taho: _____(0-100 merkkiä)

R11

Mitkä ovat mielestäsi työterveyskortin hyvät puolet?

1 Ei mitään erityisiä hyviä puolia

2 Kertoo hyviä puolia

R12

Entä huonot puolet (mitkä ovat mielestäsi työterveyskortin huonot puolet)?

Työterveyskortin huonot puolet.

1 Ei mitään erityisiä huonoja puolia

2 Kertoo huonoja puolia